

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 22. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948. MÁJUS 27.
5708 IJJAR 18.

Seregszemle után

Irta: Dr. Benedek László

A pesti zsidóság az elmúlt három esztendő alatt sokat tanult. Megtanulta, hogy életét, jövő sorsának irányítását nem bízhatja politikai kalandorokra. Rájött arra, hogy azok, akiknek minden lépését önös érdekek mozgatták és mozgatták ma is, nem alkalmasak egy ilyen hatalmas közösség jövőjének kialakítására. Akik a mulban jelzőket találtak a Horthy-regime dícsőítésére és magukat büszkén vallották Gömbös és Bethlen Jarátainak, azoknak ma nem a politikai élet porondján, hanem az internálótáborokban van a helyük. Akik szennylapokban a Szovjetunió ellen cikkeztek, azoknak érezniük kell, hogy az ő idejük lejárt és legjobb esetben szerényen meg kell húzódnok a névtelenség homályában. Nem kiabálhatnak igazságtalanságot az igaztalannak, mert ahogyan bölcséink mondják, az „igazság csak az igazak fegyvere lehet”. Demokráciánk megvédi önmagát azoktól az elemektől, akiknek a demokrácia csak eszköz és nem cél. Nem engedjük felhasználni a demokrácia adta lehetőségeket arra, hogy ezek az elemek lábál tiporhassák mindazt, ami előre viszi a haladást.

A pesti zsidóság élni akar és fejlődni akar. Előrefelé szeretne haladni, nem pedig

visszafelé. Ahhoz, hogy előre menjen, tényleg beálljon azoknak a sorába, akik az emberi haladás igaz ügyét szolgálják, meg kell tisztítani sorait az oda nem valóktól, a törtetőktől, a minden áron szerepelni akarók seregétől. Ez a tisztulási folyamat nem megy harc nélkül.

Harcolnunk kell azért, hogy jövő életünk párhuzamosan haladjon a magyar népi demokrácia fejlődésével és ezt csak akkor érhetjük el, ha a vezetésre kiválasztottaink erősek és sziklaszilárdak hitükben. Nem hagyják magukat megzavarni utászeli briganták kiáltozásaitól, még akkor sem, ha ezek a kiáltozások a hízlekedés hangjaiból fenyegetésekbe csapnának át. Ugy érezzük, hogy a pesti zsidóság jó kezébe tesszük le a jövő sorsdöntő öt esztendejének irányítását. Az elmúlt idők súlyos eseményei kikristályosították az értékeket. Nemcsak az elnyomatás nehéz és veszedelmes küzdelmei, hanem az újjáépítés hatalmas munkája is segítettek bennünk ahhoz, hogy a választás könnyű legyen számunkra. Intézményeink ismét olyanok, hogy a magyar újjáépítés hatalmas iramában is kívánnak és nemcsak a zsidóságnak, hanem az egész magyar köztársaságnak büszkeségei. Demokratikus fegyvel-

mezettséggükkel, elgondolásaikkal példaképei lehetnek a hasonló szervezeteknek. A zsidó tömegek őszinte hite a népi demokráciában minden vitán felül áll és ennek a meggyőződésnek kialakításában nem kis része van az elmúlt három esztendő tervszerű eszmei és fizikai újjáépítésének. Nem vezérelt bennünket egy pillanatil sem a bosszu fűtötte indulat, hanem kerestük a békés együttélés lehetőségeit, mert éreztük és tudtuk, hogy egy olyan üldözött tömeg kizsákmányolását, mint a zsidóság, csak a demokratikus fejlődés tudja véglegesen megszüntetni. Őszinte együttműködési vágy van bennünk mindazokkal, akik osztottnak elképzeléseinkben és becsületesen, tisztességesen, minden mellékgondolat nélkül segíteni akarnak a pesti zsidóság életének és sorsának elrendezésében. Nem lehet akadály a együttműködésnek a cionista gondolat akkor, ha a nemzeti forma mellett demokratikus tartalommal van kitöltve. Nekünk szükségünk van rájuk és ők nem tudnak nélkülünk harcolni. Israel harca csak akkor lehet eredményes az imperialisták seregével szemben, ha egy erős, fejlett és minden provokációt kellő eréllyel visszautasítani tudó hatalom áll mögötte, — ha

kialakul a demokratikusan gondolkodó nemzeteknek olyan szövetsége, amely minden elnyomott népet kellő súllyal tud kiállni. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha félre tesszük minden kicsinyes szempontot és tömörítjük azokat az értékes erőket, amelyeknek célja a szabadság kivívása mindenütt, ahol elnyomottak vannak. A pesti zsidóság úgy érzem, rálépett arra az ultra, amelyen haladnia kell és amelynek végső célja a békés együttműködés a népi demokrácia minden tényezőjével, leszámolás a multból visszamaradt földalatti erővel.

Mi hisszük, hogy az eljövendő öt esztendő súlyos harcainban, de építő munkájában is magunk mögött tudhatjuk a dolgozó zsidóságnak azon tömegeit, akik részt kívánnak venni az új Magyarországra felépítésében, de ugyanúgy támogatni kívánják a lehetőség határain túl is a szabadságukért küzdő testvéreinket, akik az elnyomó, kizsákmányoló, kétszínűséggel szemben meg fogják állni a helyüket nemcsak azért, mert az igazság az ő oldalukon van, hanem azért is, mert a szabadságszerető, népek serege állandóan növekszik és hatalma ennélfogva kétségkívül győzelemre fogja vinni az igaz ügyért harcolók seregét.

• Ára 1.40 forint

Glosszák a hétről

A „JEWISH AFFAIRS” írja, hogy A. L. Easterman, a Zsidó Világkongresszus politikai titkára, aki — a varsói hősök szobrának leplezéséről visszatérve — végiglátogatta a délkelet-európai fővárosokat, beszámolt Londonban a magyar zsidóság helyzetéről is.

Elmondotta, hogy tárgyalásokat folytatott Stöckler Lajossal, a Magyarországi Izraeliák Országos Irodájának elnökével, Kahan-Frankl Samuval, az Orthodox Iroda elnökével és Geyer Alberttal, a Zsidó Világkongresszus magyarországi igazgatójának elnökével. Nyilatkozatát azzal fejezte be, hogy a magyar zsidóság körében teljes sikerrel jártak az egységre irányuló törekvések és a magyar zsidóság egységesen lép fel a zsidók jogainak és érdekeinek védelmében.

A LENGYEL KULÜGYMINISZTER — mint a *World Jewish Affairs News and Feature Service* nyomtatosa közli — kijelentette:

— A népi demokrácia Lengyelországa a legmélyebben támogatja a Zsidó Világkongresszusnak azt a kívánságát, hogy az emberi jogokat az általa megfogalmazott szövegekben iktassák az Egyesült Nemzetek határozatai sorába és a genocid bűncselekményt szintén megfelelően kodifikálják a nemzetközi jogszabályok közé. (Genocid-bűncselekménynek kiadójának nevezni a fajokat, nemzetiségeket, vagy népcsoportokat elpusztítására irányuló törekvéseket.)

BRUNO BENFEY göttingai evangélikus lelkész a következőket írja az antiszemitizmusról: „Az antiszemitizmus a német nép betegségének egyik tünete, a betegség meggyógyítása nélkül nem lehetséges a német nép újjászülése. Az antiszemitizmus még nem halott, ellenkezőleg! Sok jel mutatkozik újjászülésére. Ma nagyon komolyan kell számolnunk az antiszemitizmussal, annak ellenére, hogy a Hitler-korszak elmúlt tizenkét évében rettenetes bűnöket követett el. A mérge mélyen behatolt a német nép lelkébe. Mi történt, hogy elhárítottuk? Semmi! A zsidó egyetlen bibijája, igazi bűne, hogy létezik, hogy zsidó. Az egyház az antiszemitizmus tekintetében Hitler idejében teljesen csődöt mondott.”

SIEGFRIED MARCUS HALÁLÁNAK ÖTVENEDIK ÉVFORDULÓJÁRÓL EMLÉKEZIK MEG a zürichi *Israelitisches Wochenblatt*.

A zsidó Siegfried Marcus tekinthető ugyanis az automobil igazi feltalálójának. Az 1864-es bécsi kiállításon mutatta be a nagyközönségnek az első autót.

A sors nem engedte meg Siegfried Marcusnak, hogy anyagi előnyökhöz jusson találmányából, pedig később rengelegen óriási vagyonokhoz jutottak az automobilgyártásból.

Dicsőségét is csak a késő utókor ismerte el. Koldus sorban és majdnem névtelenül hunyt el és csupán a születésének századik évfordulóján, 1931 szeptember 18-án ismerte el a világ, hogy mit köszönhet Siegfried Marcusnak, aki a bécsi Karlsplatzon szobrot kapott.

A világ zsidósága — Siegfried Marcus halálának ötvenedik évfordulóján — feleleveníti e nagy fiának emlékét. A zürichi *Israelitisches Wochenblatt* külön melléklettel áldoz Siegfried Marcus emlékének.

GROZA román miniszterelnök részt vett Románia új országos főbírójának, dr. Moses Rosennek a beiktatásán. Groza miniszterelnök ebből az alkalomból kijelentette:

— Az új alkotmány szerint megszűnt az orthodox egyház mindennemű előjoga. Most már az állam egyformán kezel minden felekezetet és mindegyiknek egyenlő jogai vannak.

A román népi demokrácia egyébként minden igyekezettel a fasiszta időkben elkövetett sérelmek orvoslására törekszik. Mint a zürichi *Israelitisches Wochenblatt* írja: egy új törvény lehetővé teszi, hogy a fasiszta időkben deportált, vagy elmenekült zsidók visszaszerezzék elrabolt lakásaikat. A visszatérés iránti eljárást 60 napon belül meg kell indítani.

MOST KERÜLT KEZÜNKBE Rja Ehrenburg-nak, a világhírű szovjet írónak a cikke azokról a varsói zsidó hőökről, akiknek emlékművét nemrégiben avatták fel az egész demokratikus világ képviselőinek jelenlétében.

Rja Ehrenburg a következőket írta:

„A varsói lázadás — felkelés volt a fasiszmus ellen. Lázadás, amelyben egyformán keltek fel az üldözök ellen zsidó angák,

kommunisták és öreg rabbik... A varsói gettó hősei a valóságban a szovjet hadsereghez tartoztak.”

A SORBONNE-ON Ben Jehuda-ünnepséget rendeznek a közeljövőben a modern héber nyelv „megalapítójának” huszonötödik halálának évfordulója alkalmából.

A tudományos élet és a francia zsidóság képviselői hódolnak Elieser Ben Jehuda emlékezte előtt.

A FRANCIAORSZÁGI ZSIDÓ TÁRSASÁGOK SZÖVETSÉGE a közeljövőben üli meg fennállása negyvenedik évfordulóját és ebből az alkalomból megjelenik a francia zsidóság új története is, amely különös figyelmet fordít a különböző országokból bevándorolt zsidók fejlődésére.

KANADA nem tári a durva hangú antiszemita izgatást. Mint a zürichi *Israelitisches Wochenblatt* közli: a páncseveri törvényszék — az állampolgári egyenlőséget veszélyeztető tartalmú röpiratok terjesztéséért — deportációra ítélte Thomas P. Grahamot.

ÉRDEKES BEVÁNDORLÁSI HÍRT KÖZÖL a zürichi *Israelitisches Wochenblatt* Kanadából. Azt írja, hogy Kanada 2100 bevándorlási vízumot adott ki azaböknak, mert ebben a szakmában jelentős hiány mutatkozott.

A beengedett külföldi szabók már meg is jöttek. A bevándoroltak felét kitevő zsidó szabók Lengyelországból, Magyarországból, Romániából és más olyan országokból érkeztek, amelyeket annakidején a fasiszták végigpusztítottak.

Elsősorban az úgynevezett „hontalan táborok” ama lakószai közül kerültek ki, akik — családjuk kiirtása miatt — nem voltak abban a lelki állapotban, hogy visszatérjenek régi lakhelyükre.

A ROMÁN NÉPI DEMOKRÁCIA KORMÁNYA — mint a zürichi *Israelitisches Wochenblatt* írja — 250.000 dollár hitelt folyósított a romániai zsidó körházaknak.

A román kormány azt is közölte, hogy a jövő iskolaévlől kezdve állami fizetést folyósít a zsidó iskolák tanítóinak.

NAGYON SZEP mondatokkal nyitotta meg dr. Stephen S.

Wise az Amerikai Zsidó Kongresszus newyorki ülését. A többi között ezeket mondotta:

— Az emberiség szolgálata a legmagasabb fokú hazafiasság. Amerikai vagyok, zsidó vagyok. A vallás és etika tanítója vagyok. Eppen ezért szólnom kell mind saját hazámhoz, mind a Szovjetunióhoz. Nem kell és nem szabad, hogy háboru legyen közöttünk. Mindkét ország vezetőinek az a kötelességük, hogy biztosítsák a békét. Annak a szellemnek, amely háborúhoz vezethetne, helyet kell adni a béke szellemének.

NAGY BOTRÁNY zajlott le egy hamburgi moziban — közli a *World Jewish Affairs News and Feature Service* nyomtatosa — a „Házasság árnyékában” című film bemutatója alkalmából. Ez a film egy vegyes házasságban élő házaspár szenvedésit mutatja be Hitler Németországában.

Az előadás megkezdése előtt többen észrevették, hogy a nézőtérben megjelent Veit Harlan, a hitleri náci propaganda-filmeinek, a „Jud Süß”-nek a producere és felesége, Kristina Söderbaum, aki szintén több náci-filmben játszott jelentős szerepet. A közönség nagyrésze olyan botrányt eszmélt a náci házaspár megjelenésére, hogy Veit Harlan és neje sürgősen eltávoztak.

A „Házasság árnyékában” című antifasiszta filmet egyébként az az A. Jaffe készítette, akinek most jelentős szerepe van a demokratikus német filmélet újjászervezésében és akinek feleségét a hitleri időkben Auschwitzban elgázolták.

„A ZSIDÓK FEKETÉZNEK” hangoztatta itt is, ott is a németországi és ausztriai horogkeresztes sullogó propaganda. A neofasiszta-beállítottságú lapok is lehetőleg kiemelték a „zsidójellegű” neveket.

Most azonban kiderült — amint előbb-utóbb mindig kiderül — az igazság... Az amerikai kongresszus törvényszékének 11.998 „feketézési” ügyben hozott marasztaló ítélete csupán 368, azaz háromszázhatvannyolc zsidót érintett!

Ez azt jelenti, hogy a „feketézők” 94—97 százaléka a fajtisza germánok közül kerül ki és nem az aljasul megvádolt, lépten-nyomon megrágalmazott zsidók táborából!

Ime, egy rágalom — a valóság reflektorfényénél! Így fest a többi náci rágalom is!

A Pesti Izr. Hitközség és kórháza vezetőinek kitüntetése

Tildy Zoltán, a magyar köztársaság elnöke, a népi demokrácia keretében végzett újjáépítés körüli érdemes és eredményes munkásságuk elismerésül a Pesti Izr. Hitközség és kórháza vezetőinek, illetve főorvosainak és tisztviselőinek az alábbi kitüntéseket adományozta:

Stöckler Lajos elnök, Domonkos Miksa ügyvezető, dr. Benedek László igazgató főorvos és Csók István intéző a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztí keresztljé,

dr. Geyer Albert elnökhelyettes, dr. Weil Emilné dr. Leitner Zsuzsa, dr. Molnár Béla, dr. Strausz Imre, dr. Horváth Ernő és dr. Gömöri Béla, valamint Dukasz Ákos árvaházi elnök a Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjét.

végül Vaiszigmond hitközségi osztályvezető és Weiner Sándor kórházi műszaki irodai vezető a Magyar Köztársasági Érdemrend aranyfokozatát kapták.

★

Dinnyés Lajos miniszterelnök május 25-én délelőtt adta át a köztársasági elnök meghívásából a magas kitüntéseket a zsidó közélet vezetőinek. A miniszterelnök kihangsúlyozta, hogy a kormány igaz nagyrabecsüléssel állapítja meg, hogy a magyar zsidóság a felszabadulás első percétől fogva minden fenn-

tartás nélkül csatlakozott a népi demokráciához és komoly részt vállalt az újjáépítő munkából. Különös örömmel állapítja meg, hogy az izraelita hitfelekezet nagy megértéssel illeszkedett be az új világrendbe s ezért soha egy pillanatra sem volt bármilyen differencia a népi demokrácia kormánya és ennek a felekezetnek vezetősége között. Az utóbbi hetek eseményeit figyelemmel kísérve, nagy megnyugvással látja, hogy sikerült a fővárosban a zsidóság egységét létrehozni és további jó munkát kíván az elkövetkező időkre.

A kitüntetések átnyújtása után Stöckler Lajos, az Országos Iroda és a Pesti Izraelita Hitközség elnöke válaszolt a miniszterelnök melegszerű beszédére, hangsúlyozta, hogy a magyar zsidóság nemcsak a józan belátás alapján, de ősi hagyományai-
ban gyökerező felfogásához hiven, valóban megalkuvás nélkül szegődött az életet és szabadságot jelentő népi demokrácia mellé és minden energiájával vett részt eddig is az újjáépítés művében. A kitüntetésekkel azzal a jóleső érzéssel veszik át, hogy a magyar népi demokrácia felelős vezetői elismerik az eddig elvégzett munkát, s kijelenti, hogy az izraelita hitfelekezet továbbra is teljesíteni fogja kötelességét.

Válasz a kitérteknek

Az „Új Élet” egyik legutóbbi számában nyílt levél keretében többek között azt írtam: „Mi a kikeresztelkedést jellemtelenségnek, gyávaságnak minősítjük, mert tudjuk... hogy a kitérteknek 99%-a csak azért keresztelkedik ki, — hiszen a kitérés pillanatában szenttelenül, vagy lelkileg teljesen megtörtén, de őszintén vallják be tettük indokát — hogy pozíciót szerezzenek, karriert egyengessenek és nem utolsó sorban azért, mert félnek, hogy az antiszemita tömegek elpusztítják őket.” — Ezt a mondatot a kitértek magukra nézve nagyon sérelmesnek találták, mint azt számos írásbeli és szóbeli megnyilatkozásból tapasztaltam. Mindezekre válaszom a következő.

Rámutathatok elsősorban arra, hogy súlyos tájékozatlanságot bizonyítja az, aki a zsidóságot azonosítja bármelyik egyház fogalmával és nem tudja azt, hogy a zsidóság megtagadása nem csupán valláscserét jelent, hanem legalább ugyanolyan mértékben a zsidó nép megtagadását, elárulását. Viszont köztudomásu, hogy az árulók erkölcsi megítélésénél nem az árulónak és nem az árulót befogadó közösségnek vagy népnek a véleménye a döntő, hanem az elárult közösség erkölcsi ítéllete. Az árulók ugyan hangzatos, vagy kevésbé hangzatos „erkölcsi” motivumokkal szokták indokolni tettüket, ez azonban a lényegen mitsem változtat. De még ha azt a fogalomzavart tekintjük érvényesülésünk alapjául, hogy a zsidóság azonos az egyházak fogalmával, akkor is éles különbséget kell tennünk a kísérő jelenségek között. Tagadhatatlan, hogy a zsidó vallásnak meg vannak a maga alapvető tanításai és a keresztény vallásoknak a maguk semmiivel sem pótolható alapfeltételként szereplő dogmái. Nyílt levelem idézett so-

raiból világosan kitűnik, hogy azokról a zsidókról, akik legmélyebb meggyőződésükkel úgy érzik, hogy a zsidó vallás ősi, örök erkölcsi és világnézeti tanításai helyett számukra érzelmi és szellemi életük megnyugvását, békéjét és felemelkedését a megváltás tana, a szentháromság, a szepőtlen fogantatás, az eredendő bűn és a keresztény vallások többi alapvető dogmái adják meg, továbbá azokról a zsidókról, akiknek lelki elégtételt és megnyugvást jelent az, hogy életük múltján nem születtek és testvéreik mellé kerülnek örök pihenőre, hanem idegen temetőben, azokról — nem beszéltem. Ugyancsak nem beszéltem azokról, akik az említett fogalomzavar alapján úgy vélik, elhagyhatják a zsidó közösséget, de vallási meggyőződés hiánya miatt becsületük tiltja, hogy más vallás-közösséghez lépjenek át.

Szavaimból félreérthetetlenül kiviláglik, hogy azokról a zsidókról szóltam, akik tagadhatatlanul a kitértek túlnyomó többségét jelentik és akiknek legjellegzetesebb megnyilatkozását Sch. Gy. Debrecenből írt háború leveleiben találtam meg. Életemben tiltakoztam a kikeresztelkedéssel kapcsolatos jellemtelenség vádjá ellen és imponáló őszinteséggel mondtam el kikeresztelkedésének okát, amely szerint felháborodott a zsidó főrabbi miatt és ezért „undorral távozott” a zsidó közösség helyiségéből. Viszont teljes nyugalmat és erkölcsi kielégülést talált a zsidó törvényeket megszegő püspökök árhyékában és mindazok látlán, ami azután történt. Ezt bizonyítja az a tény, hogy ezek miatt sem „undorról”, sem „távozásról” levelemben nem írt, hanem ellenkezőleg, meglepő önértékeléssel tiltakozik a meggyőződés nélkül való kikeresztelkedés jellemtelenségnek való minősíté-

A PESTI IZR. HITKÖZSÉG VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁGA

V. 359/1948. szám.

Meghívó

a Pesti Izr. Hitközség képviselőtestületének 1948. évi május hó 30-án, (vasárnap) délelőtt 11 órakor a hitközség központi épületének dísztermében (VII. Sip-utca 12. II. emelet 33.) megtartandó

választó közgyűlésre

Napirend:

1. A hitközség elnökének és két elnökhelyettesének megválasztása. (Alapszabályok 42. §.)
2. Az előjáróság 17 tagjának és a választmány 100 tagjának megválasztása. (Alapszabályok 44. §.)
3. A megválasztandó elnök, elnökhelyettesek és előjárók beiktatása.

Budapest, 1948 május 20-án.

Dr. SZÜCS JÓZSEF s. k.
a választási bizottság elnöke

BALLON átlátszó-,
eső-, vihar- és
lődenkabát

Márton és Szász V., Gróf Teleki
Pál-utca 3.

Hirek Jiszraelről, a Zsidó Államról

Anglia tényleges részvétele a palesztinai háborúban

Olvasóink előtt ismeretes az a több mint fél év óta hangoztatott véleményünk, hogy az angolok önként nem hajlandók kivonulni Palesztinából. Ezt nemcsak a politikai logika vette számunkra bizonyossá, hanem palesztinai utunkon szerzett közvetlen tapasztalatunk is. A Zsidó Állam kiküldése óta bekövetkezett események továbbra is csak az Uj Élet korábbi álláspontját igazolják, annak ellenére, hogy az angol lobogó már nem leng a kormányzósági épületek felett és a főkormányzó ellávozott az országból. A polgári irányítást jelentő főkormányzó elhagyta Palesztinát, de munkáját az angol hadügyminisztérium vette át. Ezen a héten teljesen lekulit az úlaré az angol zászlókról, hebizonyosodott a palesztinai háborúért nemcsak felelős Anglia, hanem annak tényleges részese is. Jiszrael, az új Zsidó Állam nem az arabok, hanem Anglia ellen harcol, egyedül egy imperialista világbirodalom ellen. Az angol kormány egyszerre két fronton vette fel a küzdelmet Jiszrael ellen, a politikai és a katonai hadviselés terén. Az Egyesült Nemzetek Szervezetében az angol főmegbízott állott az élere annak a megalomnak, amely az UNO-ban elgáncsolni igyekszik a Zsidó Államot. A sokszor nevelésesen ható arab felszólítások helyett a diplomácia minden területén járta az angol megbízott irányítja felszólításait és diplomáciai nyomásával a Biztonsági Tanács Zsidó Államellenes gépezetét. Cadogan nyilatkozott bejelentéssel, hogy a Zsidó Állam megalakulása törvénytelen, annak ellenére, hogy az az UNO döntésének végrehajtása volt. Cadogan találta ki azt a jogi mesterkedést, amelybe az arab államok később bekapcsolódtak, amely szerint a mandátum megszűnésével érvénytelen a Ba'four deklaráció, Palesztina egységes arabtöbbségű állam lett s így a Zsidó Állam a kisebbség lázadása a többség ellen. Cadogan ezt a formulát dobta be a tárgyalásokba, olyan receptet, amelyet az angol diplomácia egyébként a népi demokráciákkal szemben szokott felhasználni. Cadogan magatartása már nem is bátortatlanság, hanem irányítást. Minden mesterkedése ellenére sem tudta azonban az angol megbízott megakadályozni azt, hogy az UNO tagállamainak jelentékeny része el ne ismerje a Zsidó Államot. Minthogy ezen a vonalon vereséget szenvedett, Cadogan új akcióba kezdett. Sikertelen megakadályozta annak az amerikai javaslatnak az elfogadását, amely a palesztinai

harok 36 órán belüli megszűntetésére hívja fel a küzdő feleket, s amely katonai, politikai és gazdasági szankciókat helyez kilátásba a felhívást megtagadó féllel szemben. E helyett a Szovjetunió és Ukrajna képviselőjének ellenzésével a Biztonsági Tanács Anglia javaslatát fogadta el: a küzdő feleket valóban felszólították a harc megszüntetésére, anélkül azonban, hogy a kérdés megtagadói felé bármilyen ellenintézkedést kilátásba helyeztek volna. Cadogan azzal érvet, hogy az UNO annagysan tudná a katonai szankciókat érvényesíteni. Ebben igaza van — hiszen éppen ez az egész UNO szervezet eredménytelenségének és gyöngeségének az oka — a politikai és gazdasági ellenintézkedések megtagadása azonban még a szélhúzó UNO-nak is megvan a lehetősége, de éppen ez az, amit Anglia el akart kerülni. Hiszen nyilvánvaló, hogy mindaddig, amíg az angol kormány ki nem adja a „tüzet szüntess” felhívást, az arab államok nem vonják ki Palesztinából az angol füztek vezetése alatt és angol közlegények részvételével

támadó csapatokat. A politikai szankció azonban annyit jelentett volna, hogy a nemleges válaszl adó arab államokat kizárják az UNO-ból s ezzel az angol kormány leghűségesebb UNO szavazóit veszítette volna el. A gazdasági szankciók pedig annyit jelentettek volna, hogy Angliának meg kellene szüntetnie gazdasági kapcsolatait az arab államokkal, nem szállíthat fegyvert, nem kaphat olajat, általában nem használhatja ki az alacsony kultúrája és igényű arab tömegeket.

Cadogan javaslata azonban egyben csapda volt az új Zsidó Állam számára is. A zsidó külügyminisztérium azonban kikerülte a csapdát. Az angol kormány ugyanis be akarta bizonyítani, hogy az UNO-ba felvételét kérő Zsidó Állam az első adott alkalommal megbizonyítja: nem követi az UNO felszólításait. A Zsidó Állam ezzel szemben képviselte utján nemcsak, hogy bejelentette a Biztonsági Tanácsnál a fegyvernyugvási feltétel elfogadását, hanem valóban utasítást adott arra, hogy

a zsidó csapatok hétfő este 8 órakor szüntessék be a hadműveleteket,

természetesen csakis abban az esetben, ha az említett időpontban az arab fegyverek is elhallgatnak. Erre azonban semmi remény sincs, mert az arab államok részben nem válaszoltak az UNO felszólítására, részben pedig kijelentették, csak akkor hajlandók a fegyvernyugvás kibírdetésére, ha a Zsidó Állam bejelenti feloszlását. Így nyilvánvalóan kiderül, hogy az angol javaslat csupán arra volt jó, hogy bebizonyítsa az egész világnak az UNO szervezet erőtlenségét, de egyben azt is, hogy az új Zsidó Állam mindenkor kész lojálisan követni az UNO döntését. Ha az UNO lassanként már a viccápolgonytárgya lesz, ugy ezért első sorban Anglia felelős.

Az arabok hétfőn este valóban nem szüntették be a hadműveleteket, hanem az utolsó pillanatban angol javaslatra 48 óráss meghosszabbítást kaptak jelentésük benyújtására. Az arab vezetők kedden tanácskoznak

Amman-ban az UNO-nak adandó válaszárol.

De nemcsak a politikai vonalon támadja a Zsidó Államot Anglia, hanem mint említettük, a háború tényleges irányításában is részt vesz. A napilapok jelentéseiből is ismeretes már olvasóink előtt, hogy az angol kormány nyíltan bevallotta, hogy korábbi szerződéseire való tekintettel kénytelen fegyvert küldeni az arab államoknak, amelyek jelenleg csak egyetlenegy helyen állnak harcban: Palesztinában. A Hagana hadifoglalt között már eddig is számos brit katonája és tisztje van. Azam pasa külföldi újságírók előtt a napokban bejelentette, hogy 5000 brit „önkéntes” jelentkezett az Arab Légőbe. Azok a katonák tehát, akik Haifában hajóra szállnak, valamelyik egyiptomi kikötőben kötnek ki, hogy szárazföldre ismét Palesztinába jussanak. Egyes palesztinai helyiségekből való kivonulásuk előtt az angol csapatok előre értesítették

az Arab Légőt a támaszpontok kiürítéséről, annak ellenére, hogy ezek a helyek a Zsidó Állam területéhez tartoztak. Ilyen esetekben a Hagana-nak mindig harc árán kellett visszazárnia az UNO döntés szerint is jogon birtokát. Anglia egész magatartásán a kapkodás jegyei mutatkoznak. A Palesztinával kapcsolatos angol-amerikai konfliktus már egészen jelentősnek mutatkozik. Anglia a Közelkeleten már az amerikai imperialis érdekekkel is szembeköszött és ez magyarázza a közöttük lévő ellentétet. Kérdés, hogy a világpolitikában az elmúlt két év folyamán az orosz-amerikai többszörös jegyzékváltás következtében halálosan megerősödött békevágy nem növekszik-e majd olyan mértékűvé, hogy Anglia a népek összességével találja magát szemben, akkor, amikor három vallás szent földjét egyedül igyekszik minden erővel elpusztítani. Az angol kormány régi recept szerint antiszemitizmussal igyekszik ködösíteni. Az amerikai kormány magatartására az amerikai zsidó töké teszi felelőssé, propaganda szlamokat hallat. Az angol rádió pl. a következő kommentárt fűzte ahhoz a rövid hírhez, hogy a lengyel kormány tiltakozott egyiptomnál egy Tel-Avivban horgonyzó lengyel hajó bombázása miatt: „A lengyel kormány rokonszenve Palesztinára iránt egyre fokozódik. Ez érthető is, hiszen a lengyel kormányának legalább két minisztere zsidó.”

A jeruzsálemi csata

Az angolok szította palesztinai háború legtragikusabb következménye: Jeruzsálem harmadik pusztulása. Haifa, Jaffa, Acconak a Hagana által történt elfoglalása után az angol hadvezetőség utasítást adott az arab csapatoknak, hogy a nagy presztízsvesztésért világgrázáló eredménnyel közörrőljék ki foglaltják el Jeruzsálemet. Ez magyarázza azt a tényt, hogy az elmúlt két év folyamán véresen visszavert néhány kisebb győzelem támadástól eltekintve, az arab haderő kizárólagosan Jeruzsálemet támadta. Ide összpontosítottak minden katonai erő. A jeruzsálemi csatával kapcsolatban le kell szögeznünk azt a tényt, hogy Jeruzsálem az arab tenger közepén fekszik és az UNO döntés szerint nem a Zsidó Államhoz tartozik. A november 29-i határozat értelmében Jeruzsálem és környéke corpus separatum az UNO igazgatása alatt álló önálló terület. Az arab csapatok tehát az UNO területét támadják és a Hagana az UNO-t védelmezi. Anglia politikai játéka — amit a „kulturumzetek” szó és közbelépés nélkül tülnek — azt eredményezi, hogy a jeruzsálemi város területén levő szent helyek egymástól semmisülnek meg. E tekintetben nincs különbség zsidó, kereszt-

EPLER SÁNDOR

a Posti Izraelita Hittközség volt főtákarának halálozási évfordulója

1948 június 8-án (kedden)

less, mely napon reggel 8 órakor barátai és tisztelői a rákoske-reaszturi temetőben sírját meglátogatják.

Epler Sándor Baráti Társasága

kény, vagy arab szent helyek között. Az ágyúzás bevében nem állapítható meg, melyik fél pusztította el az egyik templomot, ki felelős az évezredek falak és emlékművek lerombolásáért.

A jeruzsálemi Óvárosban, valójában csak 1500 zsidó él. Szűk sikátorokban és a palesztinai új zsidó élethez egyáltalán nem illő környezetben. Ha iszonyatos harcok és veszteségek árán is, a Hagana ezt a területet olyan hősiesen védi, ennek csak egy magyarázata van: „Szavadjon el jobbra, ha elfelejtetted Téged Cion.” A Nyugati Fal, az ősi szent helyek tisztelete készteti a zsidó csapatokat a végsőkig való kitartásra. A több oldalról beérkező hadijelentésekből kitűnik, hogy a mintegy 100.000 zsidó lakosú újjáépült Jeruzsálem zsidó kézben van. A koncentrált arab támadás ezen a területen eddig nem hozott lényeges eredményt. A Jeruzsálem alatt hirtelen felbukkant egyiptomi hadsereg nem jelent feltétlenül erősítést az arab hadaknak, mert e mögött lehetséges, hogy Abdullah és Faruk király versengése folyik, ki foglalja el egymás ellenében Jeruzsálemet. A Hagana parancsnoka kijelentette: „Jeruzsálem 100.000 zsidó lakosa a Zsidó Állam polgára. Jeruzsálemet nem adjuk fel.” A koncentrált jeruzsálemi hadműveletek következtében Jeruzsálem-Tel-Aviv országától eltekintve csendes az egész palesztinai hadszíntér, *hétfele este óta a zsidó ellenállás sikere következtében a jeruzsálemi harcok is alábbhagytak.*

A haifai kikötő teljesen zsidó kézen

A kivonuló palesztinai angol haderő parancsnoka megegyezett a zsidó kormányval a haifai kikötő átadására vonatkozóan. Megállapodás értelmében a kikötő és környékének irányítását öltöztet bizottság végzi, mely közül három zsidó, egy angol, egy arab. A kikötő a zsidó kormány hatáskörébe tartozik, azaz a megszorítással, hogy az angol kiürítés tarlama alatt azt kizárólagosan csak angol hajók használják. A Hagana beleegyezett abba, hogy a haifai kikötőt mindaddig, amíg az angolok kivonulása tart, nem használja fel katonai és tengeri támaszpontnak.

1948 október 1-ig elkészül a harmadik Zsidó Állam alkotmánya

Korábbi jelentéseinkben közzétettük, hogy a Zsidó Állam kiállításának pillanatában csak ideiglenes nemzetgyűlés és ideiglenes kormány vehette át az ügyek irányítását. Az ideiglenes nemzetgyűlés úgy határozott, hogy az alkotmány megalkotására hivatott nemzetgyűlési választásokat, — melyekben természetesen a Zsidó Állam arab lakossága is részt vesz — úgy

kell külni, hogy az új nemzetgyűlésnek módja legyen legkésőbb 1948 október 1-ig elkészíteni az új alkotmányt. Az új al-

kotmány fogja véglegesen kimondani a harmadik Zsidó Állam Államformáját, a köztársaságot.

Még mindig bizonytalan mikor indul meg a cyprusiak bevándorlása Jisraelbe

Az első rendkívüli ülészaklatgyálása idején az angol kormány az UNO-ban bejelentette, hogy a cyprusi internáltakat még május 15-e előtt átvieszik Palesztinába. Mind a mai napig azonban ezen a téren semmilyen lényeges intézkedés nem történt. Az elmúlt napokban azonban biztató jelnek tekinthető bejelentést tett a cyprusi kormányhatóság: visszavádja a „Ban-Crescent” és a „Pan York” januárban elfoglalt Hagana alja hajókat. A két hajó feladása lesz a 24.000 cyprusi internált áthajóztatása Jisraelbe.

A Zsidó Állam szovjet elismerése után Molotov intézkedést tett palesztinai konzulátusok felállítására tárgyában. A Szovjet-

unió két konzulátust fog felállítani az országban. Egyet Tel-Avivban és egyet Jeruzsálemben. A konzulátusok megszervezésével az ankarai szovjet követséget bízták meg.

Weizmann professzor Washingtonban

Weizmann professzor, az ideiglenes zsidó kormány elnöke tárgyalásokra Washingtonba érkezett. Természetesen államfőt megillető kiváltságok között fogadták. Weizmann professzor Truman elnökkel fog tárgyalni az amerikai fegyverszállítási tilalom felfüggesztéséről.

Lapzárta után érkezett

Kiéleződött az angol-amerikai ellentét Az angolok kénytelenek békét tanácsolni az araboknak

Szerda hajnali jelentések:

Az amerikai nyomás Angliára a Palesztina-kérdésben hihetetlenül megsokszorozódott. Az amerikai kongresszus és sajtó komolyan foglalkozik azzal a lehetőséggel, hogy csökkentik vagy teljesen megvonják az angoloknak nyújtott amerikai segélyt, ha a Bevin irányította arab államok nem vonják vissza csapatukat Palesztinából. Az angol kormány tiltakozik és különböző vádakkal illeti az USA-t a zsidóknak nyújtott politikai és erkölcsi támogatásért, de meg nem erősített hírek szerint, már intézkedett sürgönyileg, hogy az Amman-ban tanácskozó arab vezetők fogadják el az UNO „tüzet szüntess” felhívását.

Anglia attól fél, hogy az USA-val támadt ellentét más vonalon is érezhető hatású. Ilyen körülmények között lehetséges, hogy szerda este valóban megteremtik az ideiglenes fegyverszünetet.

Bevin zsidóellenes magatartását a fegyverszüneti tárgyalások folyamán érvényesíteni fogja „Jisraél” ellen. Erre mutat az a felhívás is, amelyet a francia külügyminiszternek küldött. Bevin felkérte Bidault, hogy a fegyverszüneti tárgyalások előtt Franciaország semmi esetre sem ismerje el a Zsidó Államot. Tette ezt ugyanakkor, amikor az angol korona egyik dominiuma, Dél-Afrika igen együttérző szavakkal jelentette be „Jisraél” hivatalos elismerését.

Megszűnőben Jeruzsálem arab-ostroma

A magyar napi sajtó sokszor tulságosan „részletes” jelentésével szemben a „Hagana” hiraladásából megállapítható, hogy az araboknak nem sikerült a fegyverszüneti tárgyalások előtt világraszóló eredményt elérni Jeruzsálem

elfoglalásával. A zsidó ellenállás következtében az arabok kedden már be is szüntették az egyetemet, a Hadassah kórház és az új város zsidó negyedeinek ágyúzását

(GELLERT)

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ

Telefon 222-223. KONKAT ponttal írt poloskát garanciával, szobánként 30 Ft-tól. Kórházak, penziónk, szállodák karbantartása

Amerikai szakszervezeti vezető látogatása a Pesti Izr. Hitközségnél

Néhány nap óta Budapestten tartózkodik Max Steinberg, az amerikai bormunkások szakszervezetének vezetője, aki mint a Zsidó Világkongresszus egyik kiküldöttje részt vett a varsói gettó emlékművének leleplezésén. Hazafelé utazásában látogatott meg a magyar fővárost, hogy megismerje az itteni zsidóság helyzetét és szerepét. Meglátogatta a főváros zsidó intézményeit és iskoláit. Ebből az alkalomból a Pesti Izr. Hitközség vezetője kedden vendégül látta a siputcai székházban Max Steinbergel, valamint a Palesztinából pártmegbízásból hivatalosan itt időző Chaver Lazarovitsot.

Mindkét vendéget Stöckler Lajos elnök üdvözölte melegsággal. Beszédében, Max Steinberg válaszában elismerésének adott kifejezést a látottak és tapasztaltak felett s kijelentette, hogy hű szellemben fog odahaza beszámolni a magyar zsidóság életéről, munkájáról és zsidó együttérzéséről. Chaver Lazarovits az ereci küzdelmekről számolt be s annak a reményének adott kifejezést, hogy a népi demokráciák, elsősorban a Szovjetunió népei meg fogják adni a Zsidó Államnak azt a támogatást, amely erőssé és küzdőképessé teszi. Domonkos Miksa ügyvezető a Pesti Izr. Hitközség vezetőségének és összes tagjainak üdvözlét tolmácsolta. Dr. Benedek László igazgató főorvos és Nagell Marcell felszólalása zárta be a felköszöntök sorát.

Max Steinberg egyébként szerdán, május 26-án, délután 6 órakor a Pesti Izr. Hitközség siputcai székházának dísztermében előadást tart az amerikai zsidóságról. Vendégeket szívesen látunk.

Mátrafüreden üdüljön,

nyaraljon az elismert Schwarcz ort. kóser penziónban. Olcsó előszobai árák. Telefon 6.

PERZSA szőnyegek

VÉTEL ELADÁS UNGÁR Király-u. 14 és Rakóczi-ut 42

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat mindent elintéz. — (Éjjel-nappal) Teher-taxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

KÜLÖN szoba, kóser ellátással középkori nőnek kiadó. Ó-utca 42. I. 4.

Fried Sanyi, a vagon hőse

Írta: Kossa István

Kossa István, a magyar szakszervezeti mozgalom vezetője, a forradalmi munkásmozgalom régi harcosa, akit éppen tevékenysége miatt, a fasiszta rendszer büntetőszázadba osztott be és zsidó munkaszolgálatosokkal és keresztény baloldali férfakkal Ukrajnába hurcolt, a „Dunától a Donig” címen megírta ukrainai élményeit. Ezzel a művel az „Új Élet” egyik legközelebbi száma külön fog foglalkozni, most bevezetőben csak annyit említenek meg, hogy Kossa István a 401-es különleges büntető munkásszázad történetét dolgozta e művében fel a szokványos „dokument” regényektől eltérő írásművészettel és hitelességgel. Egy adatát közöljük, a sok közül, amely rámutat arra a kegyetlen pusztításra, amelyet a munkásszázadban végeztek a keretlegények: 196 ember közül mindössze 7 munkaszolgálatos tért vissza. Az alább következő rész egy zsidó munkaszolgálatos, Fried Sanyi arcképe.

Valamelyik kis lengyelországi állomáson ebédre sorakoztunk. Mellettünk egy másik szerelvény már hosszabb ideje vesztegelt. Lovastüzek utaztak rajta. Itt is halomban állt a vonat körül a szemét, a trágya. Mi a két vonat között, a trágyadombokon bukácsolva vonultunk ebédre libasorban. A másik aladalon tele csajkával vissza vagonunkhoz. Az egyik vagonnál, trágyával teli kosarat cipelt egy rongyesomó. Az arca néztem jól. Fialat leány volt. Nem lehetett 15—16 évesnél több. Szeméből az éhes farkas tüze lángolt felém. A trágyával telt kosarat tartva előm, szemével jelezte, hogy a csajkám tartalmából adjak neki.

Zavarban voltam. Nem állhatok meg, a csajkámból nem kiábrándulhat meg. A leány megértette zavaromat. Most már határozott jeit adott, hogy a kosárban lévő trágya telejére öntsön a bagulyást. Megtettem. Az egész csajkám tartalmát odaoltítottam. A leány hamar letette a kosarat és egy marék szalmás trágyát dobott az ételre.

Kocsinkból figyeltem, hogy mit fog csinálni vele. Szerencsére a mellettünk veszteglő vonat vége előbbre volt, mint a mi kocink és így szabad kilátásunk volt az állomásépület ellenkező oldalra. A leány a kosárral az állomás kerítése mellett tornyosuló trágyahegyig ment. Ott letette a kosarat és odahívott még egy sárgacsillagost. Leültek a kosár mellé és előbb a bagulyásra szórt szalmát szedték le, majd kézzel merték fel a trágyáról a babot. Láttam, hogy a husdarabkákat igazságosan osztották egymás között.

Hamar végeztek. És már jöttek is vissza. En közben felhívtam az elvtársak figyelmét rájuk. Tele csajkákkal vártuk őket, amikor odaértek. Előbb félig fölültek újra trágyával a kosarat és úgy mentek el a kocsiaink ajtaja előtt, ahol né-

hány pillanatig megálltak. Letették a kosarat, mintha szemetet akartak volna belemerni. Ez elég volt arra, hogy őt-hat csajka bagulyás és egy csomó szelet kenyér hulljon bele.

Őreink maguk is az evéssel voltak elfoglalva és így megkockáztattuk, hogy szóba elegyedjünk velük. Lodzi zsidó lányok voltak. Testvérek. Az egyik 17, a másik 14 éves. Már fél éve dolgoztak itt. Beszédközlő a trágya szalmás részét válogatták és azt rakták rá az ételre. Egyik őrnek azonban feltűnt, hogy soká időznek egy helyben. Ugy látszik, megsejtette, hogy beszélgetnek velünk. Magyar katoná volt. Rohanva szaladt oda. Kezében szuronyos puská. Ugy rohant, azt hittem, egyenesen szuroi vére hánynya mind a kettőt. Az utolsó pillanatban felenelte puskáját és puskatüssal sujtott le előző, a közelebb eső fiatalabra, majd amikor az összerogyott, a másikkra.

Szerencsére az ételt nem vette észre a trágyás kosárban és amikor már alaposan összeverte a két fiatal gyereklányt, elmentünk fordult. Fried Sanyi, egy borbély elvtárs állott az ajtónál. Az őt leparancsolta.

— Te rohadt, piszkos zsidó, nem tudod, hogy nem szabad senkivel beszélgetni? Sajnálod ugy-e rohadt, a hitsorsosaidat? Ne sajnáld te piszkos, leszel te még külön helyzetben is ezeknél!

Útásra emelte a kezét, de Fried szemébe nézett mereven és lábával toporzékolva ordított a szakaszvezetőre:

— Szakaszvezető ur! Zsidónak zsidó vagyok, de nem piszkos és sohasem is leszek piszkos.

A szakaszvezető — akit egyébként Polláknak hívtak és egyike volt a legbrutálisabbaknak őrök közül — mintha kővé válna volna. Ilyesmit el sem tudott képzelni. Vele szemben, aki élet-halál ura, egy zsidó mer felelteni? Na erre nem

kaptak Muraytól kioktatást. Mi valamennyien az ajtóhoz tödültünk. Bennünket is tűzbe hozott Fried bátor kiállása. Nem tudom, mi történt volna, ha az a sváb szakaszvezető megüti Friedet. Pillanatnyi kínos csönd. Közben Pollák szakaszvezető reánk pillantott, úgy látszik, sokat olvasott ki a szemünk-ből.

— Na menjen csak fel — morogta — majd lesz gondom magára és az egész bandára!

Fried lett a vagon hőse. Megszorítottam a kezét bátor viselkedéséért. Igaz, hogy a gyávák, a gerinctelenek ezután szóba sem álltak Frieddel. Látha folytatása lesz a dolognak? Akkor ne vonhassák őket is felelősségre, mint Fried ba-

ráit, elvtársait. Nem is voltak ezek elvtársak. Kispolgárok, Horthy-rajongók, akik inkább felelőtlen fecsegésért kerültek közénk, mint öntudatos, harcos magatartás miatt. Ekkor már kitűnt, hogy a század erősen két irányzatra oszlik. Feltétlenül szovjetbarátok, akik mögött szocialista mult áll és liberális gondolkodású főzsidó entelektuelek, akik utálták ugyan a náciizmust, mert annak nem kellettek, de amellyel éppugy szívesen kiegyeztek volna, mint Horthy fasisztáival, ha azok hajlandók lettek volna kiegyezni velük. Sok-sok minden más-képp történhetett volna, ha már akkor megértjük, hogy az erőket a legfőbb ellenség ellen kell összefogni.

A zsidó sors

Írta: FRANÇOIS MAURIAC

François Mauriac, a világhírű francia katolikus író, a legelterjedtebb párisi napilap, a „Figaro” vezető helyén az elmúlt napokban cikket írt „A zsidó sors” (Le destin juif) címmel. Ezt a cikket alább csaknem teljes egészében közreadjuk minden kommentár nélkül. A cikk magyarázat nélkül is beszédesen igazolja, hogy a világ nagy katolikus szellemi és rokonszenyvel kísérik a palesztinai zsidó nép honfoglaló küzdelmeit.

Proust egyik mondása jut eszembe, amely a következő kegyetlen szavakkal kezdődik: „Az ember többnyire teljesen közömbös számunkra...” Arra már nem emlékszem hogyan folytatja, de ezek a szavak felelevenedtek bennem ma reggel, amikor a palesztinai eseményekre gondoltam. Az ember annyira közömbös számunkra, annyira közömbösök még legborzalmasabb szenvedései, legrettenetesebb sorsa is — még akkor is, ha ez a sors gyermekeket sújt, akiket anyjuk karjaiból ragadtak ki, hogy marhavagonokba zárják őket és gázkamrákban végezzenek velük —, az ember annyira közömbös számunkra, hogy még azok is, akik az öldöklést túlélték, tévedtek, amikor jóakaratu rokonszenyünkre számítottak. Legyen bátor-ságunk arra, hogy szégyenszemre beismerjük: az antiszemitizmus távolról sem szűnt meg, amitő a náciizmus összeomlása megszaktította a hivatalos zsidóüldözések sorozatát.

Ha az egyén ilyen magatartást tanúsít a zsidók irányában, mit mondjunk a nemzetek politikájáról! A politika indítékainak nincs semmi köze a szív szavához. Azoknak az államfő-

fiaknak van alkalmuk leg-többször sutbadobni a bibliát, akik azt leggyakrabban forgatják. Azokat az angol-szász politikusokat, akik egy-kor a cionizmust támogatták, bizonyosan olyan nemes érzelmek hevítették, amelyeknek a folyó ügyek sem val-lották kárát. Azokat, akik később az arabok pártjára álltak, más érdekek vezérel-ték. A történelem különböző korszakokban fogant, egy-mással ellentétes tervek alap-ján kialakult kezdeményezé-sekből születik. A mai kor-szak ocsmány Meduza arca is ellentmondó politikák szü-leménye, olyan keresztezésé, amely szörnyetégeket hoz létre.

Lawrence álma, a közelkeleti francia és katolikus be-folyás ellen megszerveződő pánsarab birodalom, meg-hozta számunkra mindazokat a kellemetlenségeket, amelye-ket Anglia remélt. De ez a birodalom, amelyet az angol érdek annakidején életre-keltett, ma már Anglia szá-mára érdektelen, sőt vesze-delmes cionizmusba ütközik.

Pedig ha van nép, amely hosszú évszázadokon át tartó bolyongás után megérdemelte azt, hogy otthonra találjon, ha van nép, amellyel szemben nem lett volna szabad meg-

szegni az Egyesült Nemzetek adott szabát, akkor éppen ez a nép az, amely túlélt egy olyan mérszárlást, amely egyedülálló az emberi vadság történetében. Ez a nép, amelyről azt állítják, hogy nem lehet kordában tartani, könnyű szerrrel megegyezett volna a Palesztinában lakó arabokkal az ország felosztását illetően. Ez a nép, amelyet a többi nemzetek gyűlölete és megvetése kétezer év óta a bank- és pénzületekre kényszerített, a gettóból való kiszabadulása után városokat épített, termékenyítette a sivatagokat és újból fellelte magában a Makkabeusok hősi lelkét, hogy Istentől kapott földjét megvédelmezze.

A BUDAI CHEVRA KADISA ELŐJÁRÓSAGA felkéri

a sirkövet állítani szándékozókat

hogy a sirköfalatási engedély kiállításakor a sirkőre véendő szöveget a Budapest, XIII., Minos-utca 16. szám alatti központi irodában bemutatni szíveskedjenek.

A szöveg akkor is bemutatandó, ha idegenben mártírhalált haltak emlékének megőrzéséről van szó.

Mosonmagyaróvár Izraelita Járashitközség

Mosonmagyaróvár és környékéről elhunyt és mártírhalált halt deportáltak és munkaszolgálatos bűntestvérek emlékeztető hitközségünk

EMLEKTABLÁT

Felkérjük mindazokat, akik hozzájárulnak a táblák készítéséhez, hogy ezen szándékukat legkésőbb június 15-ig hitközségünk emlektáblák bizottságához bejuttassák szíveskedve!

MOSONMAGYARÓVÁRI IZR. JÁRASHITKÖZSÉG

PESTI templomgyűlésel keres

samesz-gondnokat

halálunkra is hatással van, pénzbeszedő bandák végszóra is. Jelenlétük: javában vagy személyesen Klein Emilnél, Wacsekényi u. 33. H. em.

HA LÁTTA VALAKI

Dr. Friedmann Károly

volt IV. Szomb. u. 17. sz. 11. sz. lakója, 1914. dec. 27-án, elhunyt. Halálának napján, könyvében, adta meg a legutolsó írását, IV. Ferenc-ter. 3. 1. 7. alatt.

Üdüljön

Miskolc-Tapolcán (Görömböly), Eperjesi-ut 4b. Folyóvízes, kényelmes szobák. Tambor kóser főfőzéje. Telefon „Ötthonlak”.

Izrael államának ünnepségei a pesti templomokban

Az elmúlt héten, amikor világgá hirdették Izrael Államának megalakulását, a hívő lelkűk keletkezett ünnepi hangulatban imádkoztak az összes templomokban és a rabbik megemlékeztek tanításukban május 14-ének nagy jelentőségéről. Ezen a héten a Pesti Rabbiság határozatából, az összes templomokban ünnepélyes istentiszteletet tartottak, amelyeken Izrael Államának reménye, izzó szeretettel öhajított jövődjé bomlatozott ki a templomfalakok előtt. Az összes templomokban kékkék-kehér lobogókak lengtek a szél, a feldíszített templomokban az ünnepi megemlékezés mélyseges halkúst gyakoroltak a hívőkre. Feltárult a frigszekrény ajtaja és a Szeretély kinyitáse elé járulva, imádságos áhítattal énekelte a templomok közönsége a Zsidó Állam himnuszát — a Hatikvát.

Dr. Fischer Benjámin főrabbi a Rumbach Sebestyén-utcai templomban a Zsidó Állam megalakulásának napján a következő imát mondotta:

Istenünk és őseink Istene! Meghaltak lélekek járultak Eléd a mai napon, amikor a Te néped Izrael népi létének új korszakába lép két évezred után, amióta elvesztette otthonát, szentélye rombadőlt, országa elpusztult, gyermeket szét szorva a föld négy tájékán, a népek sorvasztó mibigája alatt, az évezredek halálós útját járva vér- és könnyhaláltások között... A Te népednek gyermekei visszavágytak a Te Szentélyed országába, Ciomba, őseink földjére, dicső történetünk megszentelt földjére — és természetesen a pusztaságot, a kiéhetség helyére virágzó barázdált szántókat és újjáépítették az évezredek romjait küzdelmes munkával, megintgathattak kultúrással, esodás, hősi áldozatkészséggel, verejtékük és vérük bőséges hullajtásával. Most a föld népeinek szövetsége is elismerie népünk jogát a szent földre és figyelek Állama felépítésére, — Isteni sorsozásodba vetett erős bizodalommal és ellenállhatatlan erősséget kölcsönző igazának tudatával lépett ma a Zsidó Nép az ősi földön a világ nyilvánosságára és meghirdette országának szabadságát, önállóságát és függetlenségét, proklamálta az új Zsidó Államot.

Milyen átérzeve ezen magaslatos tény jelentőségét, a nagy pillanattal hálául szolgáló Istennek imádkoztak, a Te néped sorát intőző örök Istenünk iránt és az ősek jámbor példáját követve, alázatban hajolunk meg Eléd előtt, forró fohászban kérve Téged: ó fogadd

most a Te népedet, a Te küzdő, áldozó és alkotó népedet a Te szent oltalmadba, életének ezen jelentőségű fordulópontján és vedd az új Zsidó Államot a Te védelmedbe életbe léptének küzdelmes óráiban és ne is hagyd el löbbé sohasem. Erősítsd a küzdőket, adj bölcseséget a vezetőknak, koronázd sikerrel az építők munkáját. Áldd meg Izrael országát, hogy legyen az új Zsidó Állam az isteni Tan és a Világosság, az igazság és a Jog, a Béke és a Szeretlet, az Erköly és az Istensimerelet országa, Izrael boldogulására és az egész emberiség üdvére...

Péntek este a dohányutcai templomban dr. Herskovits Fábán rabbi szónokolt, aki beszédében a Zsidó Állam megalakulása óta bekövetkezett események nagy erkölcsi és történelmi jelentőségét méltatta, rámutatva arra, hogy 2000 év után először történik, hogy a zsidóság az élet jelenségeit a saját maga szempontjai alapján vizsgálja meg és először történelmi, hogy a zsidó nép és a zsidó közösség dicsőítéséről hangos az egész világ, az elmúlt 2000 évben tapasztalt semmibe vevés és megvetés után. Az új Zsidó Állam nevével kapcsolatban rámutatott arra, hogy az emancipáció után a zsidó nép két részre bomlott, Jüda és Jisrael „bitorlalmára”, a zsidókra és a megsemmisülést kereső izraelikákra. És a zsidó életének milyen esodálatos megnyilatkozása, hogy a megsemmisült jelentő Izrael név jelölje az újjászületett zsidó nép új államát és ezzel a zsidóság erkölcsi és szellemi egysége ismét megteremtődött.

Dr. Katona József rabbi a dohányutcai templom szombat délelőtti istentiszteletén prédikált Izrael államáról és arról szólt, hogy mit jelent a 2000 esztendősi gátlat megszűnése. Az ősmű Zsidó Állam léte örök véget volt annak, hogy a világban élő zsidóság más népek halála és befolyása szerint irányítsa életét. Tengernyi szenvedés, vér és könnyhalált a gátlat történelme, de most elmut a megalázkodás, az alakoskodás, a gyávaság ideje. A zsidó nép mindenütt az egész világban büszke öntudattal, emelt fővel, hite és vallása szerint, ősi kultúrájának és hagyományainak fejlődésével a saját történelmi szempontjainak megőrzésében élhet. A gátlat megszűnése nem jelentheti azt, hogy most az egész világ zsidósága Izrael államában vonulhat. Szívünk, lelkünk vágyódik az újjászületett Szentföld felé, Izrael államának szelleme besugározza életünket és abban a homban, amelyben

születtünk, nevelődtünk és amelynek demokráciájában önállóan dolgozó állampolgárok vagyunk, hűséges gyermekei leszünk Isten népének, a zsidóságnak, áldozatos fia i Izrael államának.

Az összes körzeti templomok péntek esti istentiszteletein is voltak ünnepségek Izrael államának kiáltása alkalmából. A Csáky-utcai templomban dr. Berkovits József rabbi tartott megrázó erejű prédikációt. A Dózsa György-utcai templomban dr. Mandel Miklós rabbi mondott mélyértelmű beszédet. A Beithlen-téri templomban dr. Schwarcz Benjámin rabbi nagy hatásu szónoklata ragadta magával a templom közönségét. A nagyfuvárosutcai templomban dr. Salgó László rabbi mondott lelkesült, szép beszédet. A páva-utcai templomban dr. Rosenblum Manó rabbi mélyenszántó szónoklata hatotta át a hívőket. A bosnyák-téri templomban dr. Bernát Miklós rabbi prédikált nemesvesséti szavakkal a Zsidó Államról.

A templomokat mindig zsúfolásig megtöltötte a közönség, amely mámoros lelkesedéssel vesz részt Izrael államának örömeiben és féltő aggodalommal meg egyetértő szeretettel kíséri a szem küzdelmeit, amely napjainkban az állam fennmaradásáért és megerősödéséért folyik.

Ifjusági Istentisztelet a Dohány-utcai templomban

A Zsidó Állam ünneplésére tartott istentiszteleten, melyen a fővárosi iskolák tanuló ifjúsága vett részt, Kárpáti Gyula vallastanárr mondott beszédet. Méltatta jelentőségét annak, hogy Erecben szabadságharc folyik és rámutatott a gátlat ifjuság kötelességeire. Az emelkedett hangú szónoklatot a diáksereg nagy figyelemmel hallgatta.

UTAZIK?

Használt és új

bőröndök és hajókofferek

nagy választékban. Javítást vállaltak.

Láng Népszínház-u. 21

Tel.: 135-083. Szombatn zárva

Ágynemű, pizsama, pongyola, kötös, fürdőruha INGLINIKÁTÓL

Hivatkozásra 10% engedm. Szentkirályi-utca 2. (Rákóczi-utnál)

Fényképalbum

Irta: GYÖRGY ENDRE

4.

AZ ÉLET ÉS ELMULÁS ábrái. Mindössze „három elapp”, mint a fényképfelvételek aláírásai bizonyítják. Emitt még harsogó élet, amott már a pusztulás. Csak másodperc választja el a kettőt egymástól. Talán egy pillanat, egy lehellet, mindössze annyi, amennyi az éjszakát összeolvasztja a hajnallal. Nem több, mintha függöny lebbenne fel, hogy a születés és halál misztériumának ködben gomolygó jelenetét mutassa be. A három megálló ilyen sorrendben követi egymást: 1. Erdősélen állanak és „tanácskoznak” a gyilkosok. Nekik háttal, arccal a zöldellő fák felé a sárga csillaggal jelöltek. 2. Ugyanezek földre bukva, vérükbe fagyva, holtan. 3. Nyitott sír, amelybe bajtársaik elföldelik az imént még lélekzõ, sóhajló, imát mormoló ártatlan kivégzetteket, akikhez hasonlóan száz és száz ezrek pusztultak el. — Ugyanilyen megrendítő látvány az is, amint négy fiatal zsidó vérző holttestét cipel és karjánál-labánál fogva fellődít a ponyvával betakart „emeletes” leherautóra. Mi, maiak, azt hittük, hogy nekülözhetetlen anyagok, életem és létszerszállításhoz kellenek ezek a monumentális gépkocsik. Ime, a valóságban ilyen súlyos tiltokkal szagúdoztak. A négy ifju hátuk mögött német lizsi, amint az ellenőrző listán „kipipálja”, hogy egyetlen áldozatot sem sikkasztanak el) azzal a nyugtalanító ludattal végzi a borzongató munkát, hogy a „jutalom” nyilvánvalóan nem marad el. Rövidesen az ő megmerevedett porhüvelyüket dobja fel másik négy fiatalember a motorizált tehervagon sílétén tátongó, véráztatva belsőjébe...

*

VER, VER, MINDENÜTT CSAK VER... Piros embervér loccsant végig a fekete album soronkövetkező képein, amelyek magát a Rettenetet öröklék meg. Címük egyetlen szó: Akció. Ne tévedjünk, nem valami jótékonyági akcióról, segitő munkálkodásról, valakinek vagy valakinek az érdekében megkezdett tevékenységről van szó. A náci ügyességre nem vesztegették az idejüket. Ez az akció sokkal kegyetlenebb valami. Magyarul ugyancsak egy ijesztő, szívbemarkoló és idegépő kifejezés van rá: Tömeg-mészárlás. És, ha ezt a szót mondom vagy leírom, Önök pedig olvassák, máris mindyájunk képzeletében megjelenik a háborzongató látvány, az, amit ez a megjelölés véres köpenyével takar... Itt száz... maguk alá húzót

törökülésben a földön a gyantullan férfiak és nők. Körülötük a vérszagra gyülekező fenévadak koszorúja, szorítottgyűrűje, amely nem enged, amelynek vaskarimaiból nincs szabaddulás. Készülődnek, hogy hamarosan puskavégre fogják leendő áldozataikat, de előbb még a szakértő avatoltságával megszeméltik őket, mint a mészárosok a vágóhídra hajtott csordát. A masszere előtt még néhány felvett készítmények magukról mosolyogva és egyenes belebámulva a lencsébe, mint akik nem is emberek kivégzésére, hanem valami kedélyes kirándulásra készülődnek. De ime, már hajlítják is azokat, akik korábbi életükben, a rácsán túl varrónők, irodakisasszonyok, elárultok és háziaszszonyok, meg kereskedők, ügyvédok, kettős-könyvelők, felső-részkészítők, tanítók, orvosok voltak. Süt a nap, nagyokat lélekeznek a mozgástól annyi tespedés után, szinte vidáman lépkednek a lengyel kisváros utcáján. Az ember mindig bizakodott. Nem hitte, hogy a mosolygós napkorongot csak hamar sötét felhők takarják el és ők a megsemmisítés fekete gödrébe zuhannak. Négy képpel később a menet „bezártul”, a bakáló csapat eleje már meg is érkezett a mezősegre. Visszafelé, vetkőztetés, holmik lerakása. Azután egy áruló „családi fotográfia”. Megtörtént az, aminek nem lelt volna szabad megtörténnie; újabb esettel tetéződött az égrekiáltó himn. „Némelek a tömeggyilkosság után.” A vaskereszt szalagjával ékeskedő ifjak kedélyesen röhögésének, só! — fene a nyomrakatt! — még jóízűen falatoznak is! Ördögi ábrázatok! Sok ilyen ismertem és látam rajtuk a gúzsgó embervértől való kielégülésnek ezeket a különös ábráit, de nem sejtettem, hogy a fényképezőgép is ilyen letörölhetetlenül feljegyezi a gonoszság jellegzetes árkait. A fényképalbum 159. számú képe örök dokumentuma annak, hogy milyen hidegvérrel, mennyire „sistematisch” gyilkoltak ezek...

*

A DRAMASÁG, amely egy feszíti a könyv lapjait, mint a

pokolgép falát a dinamit, folyton fokozódik. „Gyilkosságok Varsóban” aláírással több kép láncolata alakul ki. Felvágott hasú fiatal zsidó férfi — mint ha harakirit követelt volna el, csak ezt más csinálta — kifordult belekkel; társának combjáról lefejtették a húst ezek az örült ember-mészárosok; összevisszaszállított nő fekszik az utakövezeten, mint egy rongyeszó; két férfi papirossal lelakarva, egyiküknek csak a fekete nadrágszába bújtatott két lába és cipője látszik, másikatnak másfél lába; a féllábu rokkantnak sem kegyelmeztek. Könyörtőlük szertefröccsen a vér, vér, a deszkapadlón, a falakon, mindenütt ez a drága nedű... Azután esontig sorvadl emberek, férfiak, kibontott hajú nők csak egy ingben vagy anélkül, szanaszét mezőkön, réteken, homokos talajon, amint a gyilkos golyó érte őket és ahogy fatuskó módjára elvagdultak. Lehajtott fővel, gyászoló ábrázattal, a kegyetlenkedésektől megdöbbenve és a rájuk is ólálkodó halál közelségétől kövémeredten állják őket körül az elakartatásukra kirendelt zsidó társaik. Majd gépiesen „munkához” látnak, targoncára dobálják a még meleg holttesteket és utolsó utjukra indulnak velük. A legmeggrázóbb látvány az egyik varsói tér közepén magarahagyottan, üresen álló gyermekoosi. A kacagó élet kiszállt belőle. Ebben a kocsiiban egy emberbimbót, pincy palántát ringattak. A rózsaszínarcu, pufók Murillo-angyal most pár méterre a köcsölő holtan fekszik. Kidobva a szennyes bazaltkövezetre. Ő is utjában állt a náci kulturfőlenynek, hát „elárvoltatták”. Nyilván a szájjal is ezt belétek; ki viselte volna gondját abban a minden emberességből kivetkőzött világban, amely a makulátlan kisderekre is fegyvert emelt? Ennél kiáltóbb barbarizmust még elképzelni sem lehet! Száz és százezer példányban kellene sokszorosítani ezt a képet és mindenütt terjesztetni, ahol emberek élnek, küzdenek. Lángoló betűkkel kell minden kópiára ráírni: A náci cserecsók ellen harcoltak Varsóban...

*

Pünkösdi ünnepekre Ballonok, shantung kosztűmök, nyári ruhák szakszerű mármost tisztítassa: tisztítása és impregnálása

BALOG GYÖRGY kelmefestő, vegytisztító
Andrássy-ut 38.

Nagymező-utcai oldalon. Telefon: 221-129.

Ártás és takarítás oleson, garanciával — Egyes butoroknak olánkemence
1., Bajcsy-Zsilinszky-út 56 — Telefon: 123 777

UGYANILYEN KIVÉZÉS SÓ-

ROZATOT látnak Bochnia-ban is. Az utcán vonult a férfi- és nőseleg, a közös sors felé. Kezükkel összekulcsolják a farkójukon. Majd leérve az erdőszélre, a tátongó, hatalmas gödröt állják körül. Előttük a kivégzőosztag cölzásra lartott fegyverrel. A parancsnok tüzet vezénnyel, puskák dördülnek és az előbb még ifju életék holtan hanyatlának az előre megasolt, sőt az önmaguk-ásta sírhantokba. — Hat akasztófa Varsó, Zdunska Woia és Lodz határában; rajtuk 34 férfi függ. Erőteljes, szép szál emberek. Rövid bekecsükön, hosszú téli kabátjukon sárga csillag. Nyakukban pedig nyomtatott tábla, amely kitüntet „büneiket” közli a kirendelt nézőkkel: Lodz polgári lakosságával, iskoláslányokkal és diáklukkal. Őket akarták meggyőzni a bilófára juttatott zsidók elrettentő példájával... — „Egy perccel a kivégzés előtt.” Egyetlen sárga csillagos férfi áll a drótkerítés tövében a gödör szájánál. Előtte a szabad táj, melynek képét néhány barakk csútlja el. Két marcona príhek hegyezkedik el az áldozat körül. Mindjárt keltt kellett hozzá! Egyikük — mi esoda széplélek! — nem akartán hallani a lövés zaját, bedugja a fület. A másik megcöllozza a borzashaju ifju ballonzászonból készült turistamellényén a sárga csillagot... — Másik képen fiatal leányok csoportja derékig leengedett ingvával ül a fűben és sorsára vár... — Újabb foto: Két teljesen meztelen férfi mögött nem kevesebb, mint hét felfegyverzett alak. Oldalt két ugyancsak ruhátlan fiatalember és egy kisfiu nézi a készülő tragédiát. Ez a pokol előcsarnoka. Így hát valéggal kétszenhalnak meg. — Hat zsidó férfi valamelyik lengyel város előkelő negyedében a járdaszélen, balkonos, vasrácsos palotaelőtt. (Mögöttük már több halott.) A felvétel túlságosan dicskré, mert nem mutatja a gyilkosokat is. De a helyzet az álldogatók és már a csodatételben sem bizakodók rémült tekintete, meg az a pár önkénytelen, kétségbeesett mozdulat, minden elárul. Egyikük a melékre szorítja a két kezét, arca sírásra torzul és ajka mintha azt rebegné: Kérem, én nem követtem el semmit, tisztességes ember vagyok, nekem esádom van, mit akarnak tőlem? Sorstársa kiferdítja a kezefejét és ugy áll ott, mint az élő litakozás: Miért éppen én? A többi apatidusan hallgat, mint, aki már mindent elmon-

SIRKÖ — EICHBAUM
V., Rudolf-tér 3 (táblánál)

dott és cöllalannak vél akár egy szót is, mert a süket fülek és a megháborodott, értelmetlenné vált Értelmem bezárultak előtte. — De nézd csak az elefántarányúvá puffadt testét két nő, akit az éhség-oedema és a fagyás duzzasztott így meg. Szánalmas! — Ezek meg a vandálisták, a rombolás szenvedélyének megőrököit: Felégetett, összezúzott templomok, a monumentális varsói zsinagóga, amelyből felrobbantása után csak a jobbrol-balról őrt álló két Menóra maradt meg, hogy az istentelenségben továbbra is hirdesse Isten dicsőségét és a nagy gyász) darabokra zuzott sírkövek és a lángborított, felperzselt varsói gettó üszkös maradványai, amelyek előtt bámszkodva álldogálnak a műüket önelégülten élvező náci lüszesóva-dobók...

SOSNOVIECZBEN ugyancsak tömeggyilkosságok egész sorozatát örökölte meg a lenese. Zöld mezőn, virágos réten, fakó házak között fiatalok, vénnek holtteste egy rakáson. Előttük egy, Hitler-altiszt mosolygós ábrázattal, zubbonyának nyitására dugott kézzel, ezzel a jellegzetes napoleoni mozdulattal, mint valami diadalmas hadvezér... Előbb a kivégzettek még rettenetes összevisszaságban, egymás hegyén-hátán fekszenek, később németes pedantériával halomba „stószolva”, de persze már megfosztva minden ruháneműtől, holmitól. Volt „szívük”, erejük a virágzó leányokat, a leendő anyákat másvilágra küldeni? Volt lélekjelenlétük ahhoz, hogy rájuk süssék a puskájukat, amikor tudták: a szép szemek egy pillanatra mulva örökre becsukódnak, a piros ajkak végkép elnémulnak? Ha ilyen fiatalok, hallok, még annyi év után is düböröghem remegtet meg, törti-zuzni tudnék, valósággal le kell, hogy fogjanak. Isten lenne csak irgalmas annak a nácinak, aki ilyenkor a kezemügyébe kerülne...

(Folytatom.)

„Lilly” NŐI DIVATSZALON.
RUHA és
BLOUSE specialista
FORRÓ ALADÁRNÉ
a volt SZASZ KAROLA cég vezetője
IV., Petőfi Sándor-u. 2. sz. 16.emelet

NOÉMI
pénzü és Széchenyi-hegyen ajnongan berendezett
GYERMEKOTTHON-a
egész évben nyitva. Elsőrendű orvosi ellátás Erdeklődés: Felhő-utca 11. III. Agancs-utca 3. Telefon: 16-18-12
41 ÉVES, intelligens, minden információ kibővíti, minden problémát megold, vagy egyedülállóan megoldja. „Megvárható 4999”
Jelölés: 4999

Vidéki ünnepségek

Rákospalotán dr. Landler Péter rabbi beszédet május 15-éről. **Salgótarjánban** az Orth. Izr. Hitközség diszközgyűlés keretében ünnepelte meg a Zsidó Állam kikiáltását. **Fülöp Ignác és Weisner Albert** méltatták a nagy nap jelentőségét.

Sopronban dr. Klein Imre, a Jewish Agency megbízottja volt az ünnepi szónok. Az előadást **Lederer Sándor**, a magyarországi cionizmus veterán harcosa nyitotta meg.

Törökszentmiklóson **Warszky Eliezer** beszédet.

Pestszentlőrincen Izr. Hitközség ugyancsak diszközgyűlés keretében ünnepelte május 15-ét. A közgyűlés szónoka dr. **Végházi István** volt.

Székesfehérváron a hitközség és a MCSZ helyi csoportja együttes ülésének ünnepi szónoka **Hunwald Arje** volt. Megnyitó beszédet dr. **Komlós Ottó** főrabbi tartott.

A **kisvárdai zsidóság** minden egyes tagja kivétel nélkül megjelent azon az ünnepségen, amelyet a MUSZ kisvárdai csoportja rendezett a Zsidó Állam kikiáltásának alkalmából. Az ünnepség szónoka dr. **Gonda László** igazgató volt. **Krámer MUSZ** elnök és **Stark Emil** közreműködésével folyt le az ünnepség, amelyen felszóltak a demokratikus pártok kiküldöttei is.

Kecskeméten dr. **Klein Miklós** főrabbi tartott ünnepi beszédet.

A **pestújrhelyi zsidóság** ugyancsak diszközgyűlés keretében emlékezett meg május 15-ről. Az ünnepi beszédet dr. **Pfeifer Marcell** tartotta.

Kaposváron dr. **Dénes Béla** beszédet a MCSZ ünnepi ülésén, majd a WIZO összejevitelén.

Szeged zsidósága hálaadó istentisztelet keretében emlékezett meg a nagy ünnepéről. Dr. **Fränkel József** főrabbi imája után dr. **Berg József** kispesti főrabbi tartott nagyhatású előadását.

Mezőberény 8 főnyi megmaradt zsidósága istentisztelet keretében emlékezett meg a történelmi napról. A zsidó templomai mintegy 400 főnyi helybeli polgár és paraszt töltötte meg s résztvettek az ünnepségen a pártok és egyházak hivatalos kiküldöttei. **Vadnai Andor** beszámolója után dr. **Lisser Andor** rabbi felavatta a Mezőberényi Izr. Hitközség kék-fehér zászlaját. Dr. **Szeged István** a magyarországi cionizmus fejlődését

ismertette. **Grosz Sándor** hitközségi elnök indítványozta, hogy a hitközség két ingatlanát értékesítsék s a befolyó összeget juttassák el a Haganának.

A **hajduboházi izraelita hitközség** május 16-án bensőséges ünnepség keretében ünnepelte az új zsidó állam megalakulását. Az ünnepséget **Koffler Ferenc** nyitotta meg, aki hangsúlyozta, hogy minden erővel elő kell segíteni a zsidóság megújulását a küzdő erei testvéreket. Az MCSZ képviselőiben **Fazekas Pál** beszédet a galuti zsidóság kötelességeiről, melyekkel segítenie kell erei testvéreinket. **Kopler Chana** szavalta el ezután nagy hatással **Dovid Simonovitz** Vörösket ingyen nem adjuk című versét. **Horovitz Ernő** köszöntö meg **Fazekas Pál** előadását, majd az ünnepség a Halkiva hangjaival éri véget.

Högyészén ugyancsak **Blau Jenő** és **Goldstein Eliahu** emlékeztek meg május 15-ről.

Csepelen **Szabó Somo** tartott ünnepi beszédet.

A **Mádi Izraelita Hitközség** által rendezett ünnepség előadója **Frankfurter Sándor** miskolci chavér volt.

Szendről **Löwi Somo** beszédet.

A **kiskunfélegyházi cionista helyi csoport** a hitközséggel együtt rendezte emlékünnepséjét, amelyen dr. **Berg József** főrabbi tartott beszédet.

Békcésabán **Fränkel Jenő**, a Mizrahi országos elnöke, **Kövesi Béláné**, valamint **Bné Aklia** kiküldötte tartottak beszédet.

A **Debreceni Izr. Hitközség** és a MCSZ helyi csoportja a templomban emlékezett meg a Zsidó Állam kikiáltásának napjáról. Dr. **Weisz Miksa** főrabbi imája vezette be az emlékünnepséget, majd dr. **Gát László**, MCSZ helyi csoportjának elnöke és **Löwi László** méltatták a nap jelentőségét.

A **Szerencsi Izr. Hitközség**, valamint

A **Tarcali Izr. Hitközség** diszközgyűlés keretében ünnepelte meg a zsidóság nagy napját.

A **Bonyhádi Orth. Izraelita Hitközség** a Zsidó Állam megalakulásának órájában, pénteken éjjelkor keretében ünnepelte a történelmi napot. **Frankfurter Sándor** előadta a zsidó állam megalakulását. **Blau Jenő** és **Goldstein Eliahu** tartottak ünnepi beszédet.

A szocialista cionista párt ünneplése

A Hitközség **Fürst Sándor** utcai kultúrtermében zászlóerdő és zsúfolt nézőtér jelenlétében ünnepelte a Szocialista-Cionisták (Iehud-Mapáj) Pártja Izrael országának és új alkotmányának kihirdetését.

A párt magyarországi elnöke, **Dénes Béla** dr. megnyitójában arról a megrendülésről beszélt, melyet minden zsidó érez a történelmi napokban, majd rámutatott arra, hogy az új zsidó állam nem az imperialisták és kapitalisták állama lesz, hanem a zsidó dolgozóké, akik harminc esztendő áldozatos munkájával a szocialista kollektívák százait teremtelék meg Erecben.

Izrael országának első magyarországi kiküldötte, **Szönyi Géza** dr. tartotta meg ezután nagyszabású előadását **Herzli**ről, az elindítóról, a forradalmárról, a realpolitikusról, aki tudta mindazt, ami ma bekövetkezett. Sorra vette az előadó mindazokat a problémákat, melyek a ma s a holnap problémái s mély megindultsággal emlékezett az ujkor első zsidó hadseregének, a Haganának hősiességére.

A Mizrahi ünnepsége

Impozáns módon ünnepelte meg a Mizrahi a Zsidó Állam függetlenségének kikiáltását az elmúlt szombaton. Az ünnepség reggeli istentisztelettel kezdődött a Vasvári Pál-utcai templomban, ahol **Ráv Arje Fried** nagyhatású beszédében méltatta a nagy történelmi eseményt. Délután a Mizrahi Laudon-utcai mozdonyjában, **Oneg** Sabbat keretében folytatódott az ünnepség.

Ünnepség Újpesten

Pénteken este 7/27 órákor az Újpesti Izr. Hitközség és a MCSZ újpesti szervezete együttes nagygyűlésen ünnepelték a Zsidó Állam megalakulását. A kék-fehér zászlókkal és erei képekkel feldisztelt kultúrtermet zsúfolásig megtöltötte a többszáz főnyi közönség és nagy figyelemmel hallgatta a szónokokat. — A Halkiva elénklésével kezdődött az ülés, majd **Schwartz Jenő** hitközségi elnök hangsúlyozta megnyitójában, hogy mártírjaink örökül hagyták nekünk a Zsidó Államért való munkát. **Gács Teri**, a MCSZ kiküldötte nagyhatású beszédében vázolta a Zsidó Állam jelentőségét. Utána **Eliezer** ereci slach mulatott rá a Zsidó Állam megszűlésének politikai vonatkozásaira. **Polák Jenő**, az újpesti MCSZ elnöke zárószavai után az ifjúsági kórus héber dalokat énekelt. Utána a közönség bevonult a templomba, ahol a péntek esti istentisztelet is az ünnepség jegyében zajlott le. Dr. **Murányi Miklós** főrabbi mondott beszédet. 2000 éven át Cionért csak könnyeket folytatott a zsidó nép — mondotta —, most először — fe — nek örte vért és életet fog fakadni.

A Magyar Cionista Szövetség Országos Sékel Bizottsága

június 3-án, csütörtökön délután 4/26 órákor a Zeneakadémia nagytermében, a jubileumi sékel akadémia megnyitása alkalmából

ÜNNEPÉLYT RENDEZ,

melyre zsidó testvéreinket szeretettel elvárjuk. Belőlemünk díjtalán.

Beethoven zsidó szerelme

Írta: SZILÁGYI GÉZA

(Befejező közlemény)

Löwenstein Ráchel és Beethoven szerelmével legbehatóbban Prins Alfréd foglalkozott, a zeneköltő testi és lelki pályafutását a szeretet megértésével elfoglaltatva utána rajzoló írásában. A fiatal mester, akinek lelkében már számtalan elévülhetetlen dallam zsongott, Bécsben véletlenül megismerkedett Ráchellel, akiről azonban nem tudta, hogy zsidó. Kölesönös szerelmén viharzott fel a két ifjú lélekben. Minthogy azonban különféle akadályok állottak útját a sűrű személyes találkozásnak, a ritkábban lehetségesé váló előző helyett gyakrabban levelek tolmácsolták a szerelmesek érzéseit. A levelek egy része fennmaradt. Főszázzaddal ez előtt a párisi Bibliothèque Nationale 7989. számú kódexében (lehet, hogy ez az iktatószám megváltozott azóta) őrizték e levelek eredetijét. Onnan másolta le őket Prins. Érdekes, hogy e levelek némelyike verses formájú, a férfi is, a nő is rimbe foglalja mondanivalóját, e versek hangja pedig, a korabeli izléshez igazodva, kissé Schiller Friegyes bánatos párosára vall. 1792 május 8-án Beethoven így írja el a szerelmtől távoluló szerelmes (egész életén át ez maradt majdnem állandó erotikus magatartása) kínzó keservének panaszát, mely hevenyészött magyar fordításban így szól:

Mily rég keres hiába
Boris tekintetem,
Eltemnek napsugára,
Miért nem vagy velem!
Amerre búsan járok,
Minden fény elkerül.
Szörnyű teher a bánat,
Árván bolyongok egyedül.

Már három nap múlva, 1792 május 11-én szintén versben válaszol Ráchel. A távollét fájdalma megsajgatja az ő szívét is, de mintha megsejtené a közejük torzysuló akadályok áthághatatlanságát, lemondásra bír szerelmest:

A bűvös kép oly gyorsan eltűnt,
Csak volt a legszebbik álom,
Szemem téged semerre nem lát,
Karom feléd hiába tárom.
Közünk magas hegyek merednek,
Az üdv örökre elveszett:
Szerelmedtől el kell búcsúznod,
Viseld lemondón végzeted!

Lehet, hogy Beethoven még nem is értette, nem is értette, mit jelent ez a zord sor: „közünk magas hegyek merednek”. Csakhamar megtudta. Bécsben nem találkozhattak, több adat szerint Ráchel nagyon félt szigorú édesapjától, de módját ejtették, hogy Bécs közelében,

egy elhagyatott faluban összejöjjenek. A Beethoven hajdani nyomaiban évlizedek múlva szinte detektívkedőn járó Prins feljegyezte e szívszorító találkozás napját: 1792 május 19. Beethoven föltárlkozó szívvel és széltárt karokkal megkérte a leányt, legyen felesége. Ráchel akadályokra hivatkozott, mint már egy héttel ezelőtt szerelmesének elküldött versében is. Valószínűleg édesapjának várható ellenkezésére is célzott. Beethoven erre Prins szerint kijelentette, hogy megszőkteti a leányt és így befejezett tényleket teremt. Ráchel már nem hallgathatott tovább. Föltárta a legnagyobb akadályt — 1792 Ausztriájába kell visszaképzelnünk magunkat! — bevallotta, hogy zsidó.

Hogy miképpen fogadta Beethoven ezt a neki váratlan leleplezést, arról a leghitelesebb tanu, maga Beethoven, vall egy héttel később, tehát alapos, érett megfontolás után, szerelmesének küldött levelében. A leleplezés nem ábrándította ki. Ujra forró szerelmet vall és ismét ragaszkodó hűséget fogad, de egy kikötése van: a nőnek meg kell keresztkednie!

A május 26-i levél magyar fordításban ekként hangzik: „Igy szóltál: Tel Bizonyára megbocsátod nekem! Nem hagyhattak el, noha zsidónő vagy. A szentírás ismeri a te néped férfainak neveit, elbe-

széli, hogy egykor mily fényes tetteket vittek véghez. De másfelé fordítottam tekintetem és szívem mélyén megpillantottam templomom szentségét: az Üdvözítőt. Oh miért nem álljak körül mind az emberek egységesen a Megváltó mezejét? Milyen pusztulás van itt a földön és mily irigy végzet döntötte mind az embereket éjszakába, romok közé. Ráchel, szeretett lény, gyöngéd gondoskodásom kedvéért ismerjed el a Megváltó dicsőségét, mert nemzedékről nemzedékre fényesebb lesz az Ő neve a földön. A te Néped számára nincs kégyelem, mert a papok szava mindig újra felidéri a multakat. Térjen meg szíved az Üdvözítőhöz és esőndben gyarapítsd lapasztalaid kincsét. A te népednek még boldogsága is csak szenvedést! Légy az enyém, ismerkedjél meg az örömmel, a keresztény örömmel!”

A válasz nem késik, a sentartás nélküli teljesen visszautasító válasz Beethoven tényleg hitváására. Önérzetes, büszke, gerinces válasz: a zsidóság valószínűs apológiájával Ráchel nem tagadja meg szerelmét, de nem bírja, nem akarja megtagadni őseinek vallását sem. Már harmadnapra, 1792 május 28-án ezt írja Beethovennek: „Ma irók és soha többé! Ti gáncsoljátok az én népemmel, de kit dicsérték? Atyáink szenvedései áldást és dus nyereséget

hoztak a jövőbe, unokáknak. Egyetlen nép sem áll oly szilárdan, mint Izrael. Amit az idők során Izrael szelleme elmélkedve kieszt, azt ti későbbiek tisztelet és köszönet nélkül kihasználjátok. Törékeny, futajon, tomboló viharral dacoltunk és szentséges tisztelét szemléljük multunk éjszakaiját. Ha atyám arcába nézek, Izraelnek valamennyi magas alakját látom. A ti népetek szíve, mely tele van gonosz szárdékkal, az én népem legjobbjait is pusztulásra szánta. Szenteskedő szájjal tanítottatok jámbor mondásokat. Akiket kínzó és gyilkosok üldöztek, nyomorúságosan elhullottak. Valamikor, nagyon hosszú idő után, a ti unokáitok megismerik majd igaztalanágukat és békében hagyják Izrael megcsontított éltét! Még a ti papjaitok is, az Ur felszenteltjei, hazugságokkal becsentelítették meg hárfájuk hurjait. Izraelnek méltóit sem becsülték meg, a jobbakat sem tudták tisztelni. Dühöngve kezdtek zenehonát az ég nevében és oktatni és megtéríteni akarták népünket. Igaz, hogy Izrael házából sokan esengtek a hatalmasok kegyéért. Eppen ezért elveszték Izrael számára és Izrael megveti őket. Hagyjon el, kedves idegen, hagyjon el. Erre kérem! Többé ne üldözzön szerelmével! A gyöngeségnek és a szorongásnak előérzele-e vajjon, ami annyira megváltoztatt engem, hogy arra kérjem, maradjon távol tőlem! Oh égi hatalmak! Ha apám tudná, mit tettem! Könyörüljön rajtam és ne tegyeze még több gondot aggodással meli életem!”

Öt napig töprengett Beethoven. Aztán lemondott, de néhány soros utolsó levelében még egyszer megpróbálkozik a térítéssel. 1792 június 3-i levélkéje, a búcsulevél, így szól: „Ráchel, te bűbájost! En és Tel Milyen gyerekek vagyunk! Oh, Isten veled, Isten veled! Nem lehetünk egymástól szétválasztva meg utolsó versikémet:

Beteg szívedet leküzdve,
Szállj magadba, cseréjél lelkelt
Véred hulltán meggyógyulsz
majd,
Az Ur szent oltára mellett.

Erre a levélre sőtét, mely hallgatás a némaságában is mindent elmondó válasz. Löwenstein Ráchel még a nagyon szeretett Beethoven kedvéért sem volt hajlandó „lelkelt cserélni”.

MATEINE Király-u. 16
CIÁNOZO Tel. 227-420

Száraz tűzfát

Forró és száraz időben legbiztonságosabban száraz Bauer tűzelőnyeghálókészlet, Dob-u. 24.

Csütörtökön, május 27-én, (Lag boajmer napján) este 8 órakor a Zeneakadémia nagytermében tartja a közkedvelt

Mischa Bernstein
és társulata egyetlen jiddisch előadását

Lebedig in Freilich

(Vidámságban és örömben) két részben.

Mischa Bernstein és ötéves kislánya Mirjam, valamint a művészegyüttes többi tagjai számtalan új elágit és az elmúlt szezonban játszott nagysikerű jiddisch szindarabok slágereit éneklék ezen a szenzációs esten.

Még néhány jegy kapható

TIMON PÁL cukorkabolt, Király-utca 26.

ZAUBERER háztartási üzlet, Dob-utca 23.

SIGAL MIKSA Nagyatádi Szabó-utca 37 és a Zeneakadémia pénztáránál d. e. 10—2-ig és d. u. 4—8-ig, ugyanott a legszebb jiddisch dalslágererek szövege és kottája is kapható. (Videkre postán továbbítjuk.

Oroszországból megérkezett munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Weisz Zoltán, 1920, 12/4, Odessza, Kun-utca 4/a.
Jakabfi István, 1913, 103 2, Lövölde-tér 2/a.

Halász László, 1923. 107/22, Charkov, Bpest, Zichy J.-u. 35.
Krobáth Imre, 1921. 3/1, Charkov, Bpest, Űrhíj-ut. 46.

Charkovban hazatérésre váró munkaszolgálatos hadifoglyok névsora:

Dr. Jónás Béla, Eger.
Kripka István, mérnök, Eger.
Hajdu László, mérnök, Uj-kécske.

Kerényi György, Cegléd.
Lendler Endre, Budapest.
Kumpf Lajos, Budapest.
Singer Dénes, Zalaegerszeg.
Singer Tivadar, Budapest.
Weisz Tibor, Budapest.
Grünwald István, Abádszalók.
Eisler László, Cegléd.
Goldstein Andor, Kiszvárd.
Dr. Kádár Tibor, Debrecen.
Izsák Sámson, mérnök, Bp.
Dr. Stein Dávid, Kiszvárd.
Dr. Jenci Sándor, Budapest.
Hirschl Alfréd, Budapest.
Schünfeld István, zászlós, Gyöngyös.

Neuwalder József, zászlós, Sátorlajuhely.

Dr. Róna Tibor, Budapest.
Stendler Béla, Kispest.
Barna József, Debrecen.
Opszler Miklós, Salgótarján—Budapest.

Fischer Tibor, Budapest.
Dr. Láng Imre, Budapest.
Róth Zoltán, Vásárosnamény.

Lichtenstein Sándor, Bpest.
Lichtenstein Ödön, Ujpest.
Pollák György, Ujpest.
Sipos Miklós, Budapest.
Dr. Fried Miklós, Kunmadaras.

Láng György, Kiskörös.
Weinstein Géza, Ujpest.
Schwartz Béla, Nyimbátor.
Engel Dénes, Budapest.
Hajós Ernő, újságíró, Bpest.
Hollós György, Budapest.
Spörer Andor, Budapest.
Weisz Emil, Nyimbátor.
Seer Mihály, Ujfahért.
Tamber Mór, Nyárség.
Grosz Gyula, Debrecen.
Brauer Jenő, Pécs.
Dr. Tausz Péter, Pécs.

Dávid László, Budapest.
Sebő Tibor, Budapest.
Weisz Imre, vízv. szerelő, Ujpest.

Weinberger Lajos, Budapest.
Nickelsburg, Budapest.
Tóth Pál, Budapest.
Engel Vilmos, Budapest.
Sonnenfeld László, Bpest.
Löwinger László, Sopron.

A DEGOR, Információs osztálya (Bethlen-tér 2., I. 36.) küzlése szerint fentnevezettek egészségesek és rövidesen hazatérnek.

Odesszában tartózkodó munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Abraham Béla, zsidó lakos, földművelő.
Abraham Ignác, marosvásárhelyi lakos, bék.

Abraham Jenő, kolozsvári lakos.
Ariel Abraham, igazgatói lakos, kereskedő.

Berkovics, gépész.
Blau Sándor, nagyváradi lakos, kereskedő.

Blüthner Sándor, marosvásárhelyi lakos.

Berger Miklós, szatmári lakos, kereskedő.

Deutsch Samuel, nagykárolyi lakos.
Davidovics Sándor, máramaroszi zsidó lakos.

Denglegi Tibor, nagyváradi lakos.
Epstein Henrik.

Farkas Andor, vadászati lakos, kereskedő.

Frein Siku, halói lakos.
Fried Miklós, nagyváradi lakos, szabó.

Feuerwerker Henrik, nagybányai lakos, asztalos.

Feuerwerker Mária, nagybányai lakos, festő.

Fux Mór.
Friedmann József, nagykárolyi lakos.

Geisz Sándor, kolozsvári lakos.
Grünberger József, nagyváradi lakos.

Grünstein Simon, székelyudvarhelyi lakos, úrmér.

Glanz Hermann, halói lakos.
Hecht Zoltán, nagybányai lakos, úrmér.

Hold Miklós, szatmári lakos.
Hermann Sándor, kolozsvári lakos.

Hirsch Izák, szatmári lakos.
Jeremiás Ernő, halói lakos.

Klein Jenő, marosvásárhelyi lakos.
Köszvényei Mihály, nagyváradi lakos.

Karl Márton, kolozsvári lakos.
Krug Hermann, bezircsei lakos.

Klein Ernő, szatmári lakos.
Klein Mór, szatmári lakos.

Lebovics Sándor, marosvásárhelyi lakos.

Lebovics József, nagyváradi lakos, kereskedő.

Markovits Béla, kolozsvári lakos, kereskedő.

Mózes Géza, kereskedő.
Mendelovics, bezircsei lakos, kereskedő.

Mózes Artur, bányászati lakos.
Mózes Géza, dési lakos.

Mályás Andor, kolozsvári lakos.
Márk Sándor, kolozsvári lakos.

Reichenburg Ferenc, nagyváradi lakos, gazdálkodó.

Rosenfeld Adell, gazdálkodó.
Reich Andor, nagyváradi lakos, fogorvos.

Strul Mátyás, vízvezeték-szerelő.
Stöber Mór, korondi lakos, asztalos.

Schwarz Ferenc, barótyászeplényi lakos, kereskedő.

Stein Janku, máramaroszi lakos.
Steiner László, nagyváradi lakos, tisztviselő.

Schünfeld Miklós, nagyváradi lakos, fogorvos.

Sámuel Wilhelm, halói lakos, gazdálkodó.

Szabó Sámuel, timár.
Dr. Szénási, kolozsvári lakos.

Wassermann Vilmos, nagykárolyi lakos.
Végh Henrik, székelyudvarhelyi lakos.

Weisz Miklós, nagyváradi lakos.
Weisz László, szatmári lakos.

Zander Ignác, zsidó lakos, szabó.

Az új zsidó szociális munka útján

Beszámoltunk arról, hogy az O. Zs. S. B. eddigi segélyezése helyett megindul a szociális családgondozás és ezt a feladatot a jövőben a családgondozók végzik.

A családgondozók első előkészítő tanfolyama most fejeződött be és ennek záróünnepélyén — mintegy kifejezést adva a jövődől szociális munka nagy fontosságának — megjelent az AJDC részéről Mr. Jacobson igazgató, Mrs. Jacobson, Mrs. Vukán és Mr. Aaron Berkowitz, az ujjáépítési osztály igazgatója. A magyar zsidóságot Stöckler Lajos, az Országos Izraelita Iroda elnöke, Kahan-Frankl Samu, az Orthodox Központi Iroda elnöke, Bisseliches Mózes, a Magyar Cionista Szövetség elnöke, dr. Szűcs Géza, az Országos Zsidó Segítő Bizottság elnöke képviselte. Megjelent továbbá Zeitinger Jenő népjóléti miniszteri biztos.

A vendégeket Vida Miklós, a Szociális Jóléti Osztály elnöke üdvözölte és köszönését fejezte ki Mrs. Jacobsonnak, kinek elgondolása szerint az új szociális munka megindult.

Mr. Jacobson igazgató elismerő szavakkal méltatta a tanfolyam hallgatóinak szorgalmát és azon reményének adott kifejezést, hogy munkájukat hivataluk magaslátán fogják végezni. Köszönését mondott a tanfolyam rendezőinek, első sorban Vida Miklós elnöknek, dr. Pásztor József főtitkárnak, a Gondozási Osztály vezetőjének, Varsányi Géza tanárnak, Arányi Istvánnak, az adminisztrációs osztály vezetőjének.

Stöckler Lajos elnök rámutatott arra, hogy ez a tanfolyam valójában egy régi és sikerre vitt küzdelemnek az elindulási pontja. Hosszabb időn át küzdtek azért, hogy az amerikai zsidóság neves adományait tervszerűen és oly módon használják fel, hogy az a valóban ráutaltak szociális jólétét emelje. Most, hogy ez megtörtént, bizonyos benne, hogy az új munka elmunkásai, a családgondozók, megértik a neves adakozók elgondolásait és munkájukat ebben a szellemben fogják végezni.

Kahan-Frankl Samu elnök hangsúlyozta, hogy a családgondozóknak igazi zsidó feladatot kell betölteniük, ami azt jelenti, hogy csak annak szabad adni, akit valóban meg-

illet, de az ilyen ráutaltan úgy kell segíteni, hogy élete emberibbé váljon.

A Magyar Cionista Szövetség nevében Bisseliches Mózes elnök szeretettel üdvözölte az új építőmunka megindulását.

Zeitinger Jenő, népjóléti miniszteri biztos a népjóléti minisztérium köszönését tolmácsolta és kiemelte, hogy a most meginduló új szociális munkával nemcsak az elesetteket kell jobb helyzetbe juttatni, hanem az alkotó munkával az ország ujjáépítését is elősegíteni.

Dr. Szűcs Géza, az O. Zs. S. B. elnöke, a Joint komité tagjának mondott köszönését, amiért a szociális munka megindítását megértésükkel és odaadással lehetővé tették és hálaátját fejezte ki Mrs. Jacobsonnak, akinek szép szociális tervet most megvalósulnak.

Mrs. Jacobson két munkatársának, Vida Miklós elnöknek és dr. Pásztor József főtitkárnak fáradtságát méltatta és elismerő szavakban mondott köszönését a hallgatóság szorgalmáért és odaadó érdeklődéséért. Bizik abban, hogy az új zsidó szociális gondoskodás hivatalos munkásokat indít el.

A tanfolyam dr. Pásztor József főtitkár szavaival fejeződött be.

A tanfolyam előadói: dr. Benedek Jenő, min. osztályfőnök, dr. Benedek László kórházigazgató, a Joint Egészségügyi Osztályának vezetője, Berkowitz Aaron, az AJDC Rekonstrukciós Osztályának magyarországi vezetője, dr. Biró Ferencné családgondozó, Ehrengruber Gizi igazgató, dr. Gortvai György, a Közegészségügyi Intézet főigazgatója, dr. Haas Edit, a hitközségi napközi otthonok vezetője, dr. József András tanfelügyelő, dr. Kulcsár István főorvos, Nemes Lipót igazgató, dr. Pásztor József főtitkár, dr. Polgár Gyula, székelyfővárosi tanácsjegyző, Ragendorfer Blanka, Szeretett-hon-vezető, Schwarcz Boriska családgondozó, Schalk Anna családgondozó, Sternberg Tibor, az Intézményi Osztály vezetője, Varsányi Géza tanár, Zoltán Antalné családgondozó.

(— I —)

TÁRS- vagy albérletet keres otthon dolgozó nő. Öv. Tauszky Fülöpné, Mester-u. 11. III. 2.

BALATON-SZÁRSZON orth. kóser
WINKLER PENSIO Sovuosz-weekendre
már előjegyezhető
BUDAPEST, VII., KLAUZAL-UTCA 26-28

SIRKŐ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

Emlékezés Mohácsi Jenőre Halálának negyedik évfordulójára

Mohácsi Jenő a zsidó irástudónak abba a fajtájához tartozott, aki hivatásának tartotta a népek közötti szellemi együttműködést elősegíteni azáltal, hogy kultúrát közvetített, fordítóművészetével és tehetségével áthidalta azt a szakadékokat, amelyet a nyelvkülönbség teremt a különböző nemzetek között. Spanyolországban a Kimchi-család tagjai végezték ezt a fontos kulturális munkát s rajtuk kívül még sok-sok zsidó tudós, akiknek a nevének ma már csak a művelődéstörténet tudós és lelkiismeretes kutatói tartják számon. Az utókor feledékenységére azonban nem eszünkkel ezeknek érdemét. Viláthatatlan tény, hogy zsidó tudósok arab kartársaiakkal karöltve, mentették át a görög és római kultúra alkotásait Európa népei számára, fordításokban és eredetiben is, hiszen évszázadokon keresztül, akkor, amikor Európa népei vad harcokban keresték helyüket és vetették meg lábukat ezen a földrészén, zsidók és arabok gondja, hivatása és magánügye volt, hogy megőrizze a jövőd számára azt, amit a görögök és rómaiak alkottak s az összeesett faji túlekedés ne pusztítsa el végleg azokat.

Mohácsi Jenő is ezt a hagyományos zsidó irástudó szerepet vállalta a magyar kultúrán belül. Ő betonozta ki az utat Kátona József számára, „Az ember tragédiája” az ő istápolásával lett a világirodalom úgynevezett „Csongor és Tünde” az ő tolmácsolásán keresztül szólhat meg Európa nagy színpadjain. Ahhoz, hogy a magyar irodalomnak ezeket az időálló és az egész emberiség problémáival viaskodó műveit átültesse német nyelvre, nagyon jól kellett tudnia magyarul és németül. De ez még nem lett volna elegendő: kölönnek is kellett lennie, mélyérzésű lírikusnak, aki nem botlik meg az érzélgős kispolgári hangulatok hálójában, hanem feleletet keres a legnehezebb kérdésekre, s a költők önmarcangoló és tépelődő gondolatai számára nem egyszerű olvasmány, filozófiai tanulmány, hanem tükör, amelyben saját vívódásait ismeri fel és látja meg.

Mohácsi Jenő nem egyik tagja volt annak a hatalmas fordító hadseregnek, amely a könyvkiadó érdekességek szolgáltatásában áll, hanem öntudatos bordonozója és közvetítője a kü

BARÁT ENDRE:

Kiáltsd ki!...

Kiáltsd ki ágyudördülésben,
az aknarobbanás földrengető
zajában és
zenged felviljogó
propellerek
fanfárjain,
líhegő motorok
dühörgő hangszerén,
gépek vonító szakszofonján,
a gyors Halál sikoltó hurjain:
éretted, Izrael!

Kiáltsd tul az aranyon
s a gyapjuzsákon gubbasztó
kalmárokat,
kiáltsd tul a hőmpölygő olaj
zuhogását,
részvénnyek, értékpapírok
zürzavarát,
kalanderok, fezőrök és
hárszonszékes gazok
jégáldog érvét,
zöldasztalnál tanácskozó
diplomáták rovasz,
pallérozott szónoklatát,
elnökök és diktátorok
dühödt vitáit
kiáltsd tul:
éretted, Izrael!

És kiáltsd tul az uszító
beszéd, a vád örök

malomzugását, marol-kész
veszett ebek
vonító kardalát, —
kiáltsd tul, harsogó
torkodból és szívedből:
éretted, Izrael!

S kiáltsd csak tul
a dünnögő közönyt
s daráló imágép
agytoplíó dalát, —
vak és süket testvéreid
megalkuvó beszédét,
a gyáva esendestést
s az oslobák
dözsölő muzsikáját,
részeg dalok s a dasezz
plimasz sikongatásait
kiáltsd tul:
éretted, Izrael!

Kiáltsd ki ágyudördülésben,
az aknarobbanás földrengető
zajában és
zenged felviljogó
propellerek
fanfárjain, líhegő motorok
dühörgő hangszerén,
gépek vonító szakszofonján,
a gyors Halál sikoltó hurjain:
éretted, Izrael!...

A Habimah színház New-Yorkban

A newyorki közönség rövidesen jelentős művészi eseménynek lesz tanuja. Erec Jisrael nemzeti színháza a Habimah, New-Yorkban fog vendégszerepeltetni. Ari Warschawer, a Habimah egyik igazgatója, aki egyben mint színész is működik a társulatnál, már New-Yorkban tartózkodik, hogy a társulat szereplését előkészítse. Warschawer többek között az alábbiakat jelentette ki: a Habimah a Broadwayn fog bemutatkozni és körülbelül hat hétig fog ott játszani. A Habimah teljes együttese 45 személyből áll, ezek közül csak 20 látogat Amerikába, tekintve, hogy a fiatalabb színészek a fronton teljesítenek szolgálatot. Ezek nemcsak harcolnak, hanem előadásokat is rendeznek a fronton. A newyorki vendégszereplés alatt a következő darabokat mutatják be: S. Ansky: „Dibuk” című darabját, Levis: „Golem-jét”, azonkívül Calderon de la

Barca: „Davids Crown” című darabját. Minden valószínűség szerint egy erce jiszraeli darab is bemutatásra kerül, amelynek címe: „This Land”. (Ez az ország.) A Habimah nemcsak New-Yorkban, hanem más nagyobb amerikai városban is fog szerepelni.

Benamy Sándor:

Forduló világ

Benamy Sándor, a magyar Egon Ervin Kisch. A magyar irodalomban ő képviseli azt a különös, izgalmas és nyugtalan műfajt, amelyet sokan riportregénynek neveznek, az éleshalásnak pedig, akik a legkisebb új hangot is észrevesznek, figyelmet érdemi kísérletet látnak benne, egy új, korszerű, s mai ideges és türelmetlen értelmiség társadalom szemléletét visszatükröző műfajnak. Egon Ervin Kisch, könyveiben is, a vezércikkíró magatartásában mutatkozik meg, Benamy Sándor inkább a regényíróhoz áll közelebb. Forduló világ*) című műve nem novellisztikus riport, hanem riportregény. Riport tárgyánál fogva, regény, igényes kidolgozása révén. Egy pillanatot ragad meg, Románia és Ausztria életéből, mint egy erdélyi napilapnak a tudósítója, de a regényíró érzékenységevel ragadja meg a szenczióban a történelmet s a percekbenkel felelősen cselekedeteiben megmutatja a szörnyű következményeket: Romániát abban a pillanatban, amikor Goga Oktavián hatalomra jut, Ausztriát abban az órában, amikor Hitler bevonul, s Bécs derült eget komor feketévé változtatják a repülőgépek százai. Ki emlékezik még élénken és igazi érdeklődéssel ezekre az annakidejű nagy félelmet kiváltó eseményekre? A riportok olvasói el akarják felejtetni, de a regényíró Benamy: emlékeztet. Többet követel olvasóitól, mint egy riportert. Milyen jogon? A határozott világnézeti állásfoglalás, a progresszív szellemkövetkeztetés meghirdetése és a társadalom emberséges érzületét megerősíteni akaró író jogán.

(G. — S. —)

*) Csokonai kiadás.

Uj és használt
BŐRÖNDÖK
uti kofferek.

Vétel, csere, eladás.

KANDEL Népszínház-u. 20

Th. 139-30420

Hívjon! Jöjjön!

Veszel magas áron szőnyeget, porcellán, trógepet, régiséget, őrli és nőruhákat, perzsalabát, lenyőpezzőpet, festményeket.

GERSTL-MAJORCSI

VIII., Eszterházy-u. 17. (Sándor-utca sarokánál). Tel.: 135-072.

MEGNYILT HAJDUSZOBOSZLÓN WEISZ MÁRTON ort.h kóser pensiója

Érdeklődés Budapest, Rosenthal étterem, Weiskényi-utca 18 és Hajdúszoboszlón, Jókai-sor 10.

Felavatták a balfi mártírok emlékművét

Felavatták Balfon, a Sopron környékén elpusztult és haza nem hozott zsidó mártírok emlékművét. Az avatáson az ország minden részéről, mintegy ezer ember jelent meg. Jelen voltak az egyházak és a pártok képviselői, a soproni helyőrség küldöttségével képviseltette magát. Az emlékmű Fűredi Oszkár építész-művész alkotása. Az emlékművön a következő szöveg olvasható:

„Ezen emlékmű látóhatárán belül kétezernél több zsidó hitvesvérünk esett áldozatul az 1941–45. évi emberi örületnek. Itt száznál több mártír alussza örök álmát. Avatta 1958. V. 17-én dr. J. S. Fischer főrabbi és neje New-Yorkból. Az American Jewish Refugee Aid Society, Első Magyar Önképzőkör, Magyar Közp. Irodalmi Társaság, Szatmárvárosi Egyesület, Első Magyar Függelenségi Páholy, Jew Congress magyar committée, Pannónia Páholy és a Boy Round Table amerikai egyesületek adakozásából.”

Az ünnepség dr. Hollós soproni hitközségi elnök megemlékezésével kezdődött, majd dr. Fischer Gyula new-yorki főrabbi avatta fel az emlékművet. A Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának képviselőjeként dr. Eisenberg Béla győri főrabbi, dr. Schück Jenő lelkes százados a honvédelmi miniszter és az izr. tábori kérészt kegyeletét róla le. Vadász Bertalan a bajtársak nevében mondott köszönetet Woschiaszky Ernőnek, a balfi fűdő keresztény vallású igazgatójának, aki mindent elkövetett, hogy a munkaszolgálatosok szenvedéseit enyhítsen és sokszáz ember életét mentette meg. Fűdén, Sopron város polgármestere a város demokratikus közönsége, Sopron város főjegyzője pedig a város törvényhatósága nevében beszélt. Ezután a Magyar Dolgozók Pártjának, a Partizán Szövetségnek, a Nemzeti Parasztpártnak nevében hangzottak el felszólalások. Weinberger soproni hitközségi titkár után Mily Newmann, az United Hungarian Jewish of America elnöknője szólt fel. Balf közönség nevében pedig Kan Emil — akinek felesége Auschwitz gázkamráiban pusztult el — tett hitvallást a felekezeti béke mellett. Végül dr. Ratzenböck Károly ny. lelkesvezető, román. kat. plébános körte a Mindenható, sugározza szét szeretét a világban és gyűlölködés nélkül lakja meg a földet az emberiség. A koszorúk elhelyezése után Balf közönség bírája vette át az emlékművet és azt fogadalmat, hogy megőrzi a mártírok emléket. A kegyelet ünnepség mintaszere megrendezése Bence György és Kádár Ede érdeme.

A Talmud szelleme

Szombaton délután a Pesti Izr. Hitközség Oneg Sabbat rendezéseinek keretében dr. Roth Ernő, a Rabbiképző Intézet professzora, a Hitközség Sip-utcai dísztermében „A Talmud szelleme” címmel nagy érdeklődéssel várt előadást tartott. Az előadó azzal kezdte az értekezését, hogy a zsidóság és annak alkotása: a Talmud, azonos sorsra vannak ítélve, rendszerint mindkettőt egyidőben támadják meg. Ismerlette a Talmud keletkezését és korát. A talmudi kor körülbelül Ezra fellépése után kezdődik és lezárul a V. század végével. Ebben az időben a politikai hatalom és tekintély átalálában a papság kezéből a tudósok kezébe megy át. Ez határozottan a nemzeti irány meggyökösödését jelentette. A Bar-Kochba lázadás leverése után tíz jeles írástudó végeztek ki a rómaiak. Ez is igazolja, hogy az irányítás a tudósok kezében volt. Nem ok nélkül titolta el Hadriánus római császár a tanulást és a tanítást: az írástudók jelentőségét és a nemzeti érzést akarta így csökkenteni. A Talmud nemcsak vallásügyi kérdéseket tárgyal, hanem közli velünk a korabeli általános ismereteket és nézeteket is. A Talmudot 1520–23-ig nyomatták ki Velencében, a keresztény Bombardieri Dániel nyomdájában 2947 lapot tartalmazó 12 füzet kötetben. Mindegy kétezer tudós neve szerepel ebben a hatalmas alkotásban. Végzetlen türelem, szerénység és beletörés volt a jellemvonása a Talmud munkáltsáinak.

Dr. Roth Ernő professzor előadását, amely a régi szöveget és a réginek látszó problémáit egészen közel hozza halgatóhoz s új beállításban aktualizálta a Talmudot, a közönség nagy figyelemmel hallgatta végig. Ezután Róbert Mária zsidó költők műveiből szavalt sikerrel. A VI. kerületi állami leánygimnázium tanulóinak vallásos köre Káldi Lászlóné vezényletével heber dalokat adott elő. Dr. Roth Ernő nagysikerű előadásáért dr. Hahn István mondott köszönetet.

Takarítónőt

felvesz zsidó intézmény. Jelentkezés Sip-utca 12. szám alatt, portánál.

Mielőtt

RENCZES

haját festeti vagy daueroltatja mutassa meg

hajfestőmesternek VI. Csengery-utca 84. Hajmuckák. Pedikőr. Nyolcdauer.

SIRKÓ LÓWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállónál.) Leszállított árak! Tel.: 160-573.

Forradalom és szabadság zsidó költők hangján

Hétfőn este az Ichud-Mapáj előadásorozatának keretében a Fürst Sándor-utcai kulturteremben dr. Szabolcsi Miklós zsidógimnáziumi tanár tartott nagy érdeklődéssel várt előadást „Forradalom és szabadság a zsidó költők hangján” címmel. Szabolcsi a történelmi materializmus szemzőgéből nézve fejtette ki címét. Megállapította azt, hogy a zsidó nép történetében a harmonikus közösségi élet akkor valósulhatott meg, amikor a külső és a belső szabadság, a társadalmi és a nemzeti forradalmi gondolatok képviselői kerültek hatalomra. Az első és a második szentély korabeli zsidó népen belül is megfigyelhetünk bizonyos osztálytagozódásokat, ezek azonban nem voltak olyan élesek, mint a környező nemzetelek rabszolgatársadalmában. A zsidó próféták, mai progresszív szemmel nézve is, a haladásnak, a társadalmi igazságoknak, a szociális változásoknak és forradalmaknak voltak a költői nyelven megszóló hirdetői. Jemáhu, Amosz és Marx között a benső kapcsolat folyamatos és természetes. A középkori elnyomások idején a zsidó lélek csak belső szabadságát viharta ki: az álmissziók kora, a chasidizmus egy-egy mérföldköve annak a népi forradalomnak, amelyet a zsidó közösség vívott elnyomói ellen. Heine, Ernst Toller, Saul Csernikovszky és Ábrahám Slonszky egyaránt ahhoz a zsidó költői táborhoz tartoztak, akik a forradalmi szellemet, a szabadság iránti rajongást, a társadalmi haladást képviselték. Szabolcsi Miklós közhelyektől ment, problémáit felvető előadásához dr. Dénes Béla és dr. Benoschfsky Imre szövegeket hozta.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca 26

Telefon hívó: 136—816

SZOMBATON ZARVA

Hitélet Debrecenben

Május 2-án ismételte meg az Izr. Nőegylet közgyűlésén a Városi Zenedében azt a nagy sikerrel bemutatott ifjusági előadást, amelyet az előző héten adtak elő az Arany Bika Üvegtermében. Mindkét előadást a Nőegylet rendezte Langer Imréné elnöksége vezetésével. A gyermekeket Almási Miksáné és Berkovits Szeréna tanítókné, a táncokat pedig G. Fejes Éva táncosnő tanította be. A műsor nagy részét az Orli. Izr. Elemi Iskola növendékei és a Böszörményi-utcai Gyermekek otthon énekkara adták.

Ugyancsak május 2-án ünnepelte meg a Stat. Ált. Izr. Iskola az anyák napját a hitközség tanteremében. A terem zsúfolásig megtelt szülőkkel és gyermekekkel egyaránt. Gábor Dezső igazgató bevezető szavai után G. Grünhut Mária tanárnő tartott szépen felépített ünnepi beszédet. Nagy sikerrel szerepeltek a növendékek közül Gulyás Marika, Lefkovits Judit, Fényes Mária és Teichner Piroška tanulók. Az ünnepséget dr. Vesz Miksa főrabbi zárta be, amikor maga is könnyezve emlékezett meg azokról az anyákról, akiknek nem engedte megérni a sorát a napot.

A debreceni zsidóságnak többször volt alkalma már városának szülőltől, a mártírláttól halt orli. főkántor fiát, Silber Efrájimot hallani, aki 21-én, péntek este a stat. izr. hitközség templomában az istentisztelet keretében vendég éneklést tartott. Az alig 20 éves fiatal kántor elbűvölte gyönyörű hangjával, melódiáinak remek recitálásaival a zsidó szíveket.

Szombaton délután 6 órai kezdettel tartották meg „Szombat-esték” című az egész évfolyamra megszervezett kulturális előadásoknak nyolcadik sorozatát. Dr. Schwarcz Artur ügyvéd, a Chebra Kadisa elnöke tartott ez alkalommal magasszínű előadást „Múlt és Jövő” címen. Párbeszéd előadásában változatosan mutatta be a múltat, a galuti zsidó típust, és a jövőt, az építő és öntudatos erci zsidóságot. Bleich Béla művészién adta elő Jakob Wassermann híres versét, a „Zsidó Dal”. Heller Soňa a legfrissebb erci híreket olvasta fel. Silber Efrájim rendkívüli számként énekelte el egy néhany jiddis dalt. A közönség színi nem akaró tapsal ünnepekte a fiatal énekest. Az előadást dr. Weiss Miksa főrabbi vezette és zárta be.

Fizető vendégnek

menne uti családhoz 2–3 hétre, középkori ur. Részletes ajánlatok „Erdős vidék” jellegű New-York hirdetőbe, Szomb. István-kr. 20.

HIREK

— „A héber dráma kezdete” címmel tart előadást dr. Scheiber Sándor, a Rabbiképző Intézet tanára május 27-én, d. u. 7/2 órákor a Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemén. Szavalt Róbert Máriát.

— Zsidó dráma az ókorban. A Pesti Izr. Hitközség május 29-iki Oneg Sabbat rendezésének keretében dr. Waldapfel Imre tart előadást „Zsidó dráma az ókorban” címmel. Héber dalokat énekel a Pesti Izr. Hitközség ipari leányképzőiskolájának énekkara, dr. Soltészné Mehler Erzsébet vezényletével.

— Jom Hanoár — az ifjúság napja. Vasárnap, május 30-án, délután 3 órákor a Beszkárt sporttelepen (Sport-utca 2.) a zsidó ifjúság a Hapoel rendezésében nagy sportfelvonulást tart, amelynek műsorán népi táncok és sportjáték bemutatók szerepelnek. A sportünnepélyen a rendező Hapoel sportolói közül a VAC és a zsidó iskolák ifjúsága is részt vesznek.

— Helyreigazítás. Lapunk legutóbbi számában újabb megszüntetett hitközségek neveit közöltük. E névsorban nyomdai hibából tévesen szerepelt a veszprémi hitközség, mert a veszprémi városi hitközség megszüntetését rendelte el a vallás és közoktatásügyi minisztérium.

— Házasság. Kálisch Éva, Budapest és dr. Eisenberg Béla győri főrabbi házasságát május 27-én, déli 1/12 órákor tartják esküvőjüket a P. I. II. székházának udvarán, Sip-utca 12. — Schönfeld Zsuzsi néhai Schönfeld József leánya és dr. Horvát Arnold május 27-én, csütörtök délelőtt 1/12 órákor tartják esküvőjüket a Hősök templomában.

— Szendrő emlékművet avatott. Május 17-én ünnepélyes külsőségek között avatták fel a Szendrő és vidékéről elhurcolt vissza nem térő 280 mártír emlékoszlopát. Az ünnepség a mártírokért mondott imával kezdődött, amely után dr. Rácz Zoltán az Izraelita Tábori lelkes országos vezetője avatta fel megrázó szavakkal az emlékművet. A megye képviselőiben a járási főjegyző telt ígéretet, hogy a népi demokrácia a hősöknek kijáró kegyelettel bírzi meg a mártírok emlékeit. Zússmann Alfréd miskolci hitközségi elnök drámai beszéde, majd a MUSZ képviselője után a MCSZ nevében Löwy Sándor, a Mizrachi ifjúság vezetőségi tagja talmudi példázatokkal tarkított beszéde következett. A pártok képviselői és a községi főjegyző beszéde után a Rácdi imával fejeződött be a gyászünnepély.

130 debreceni gyermek — a Pesti Izr. Hitközség vendége

Zsibongó gyermekcsereg, 130 debreceni fiú és lány töltötte meg május 25-én délután a pesti hitközség székházának dísztermét. Ez a 130 debreceni gyermek, akiknek legnagyobb részét a cionista mozgalom mentett meg a deportáló táborok halálkamrái elől, a debreceni hitközség elnökének Csengeri Leónak és Gábor Dezsőnek a debreceni áll. iskola igazgatójának kezeltével ötnapos látogatásra rándult fel Budapestre. Budapesti tartózkodásuk alatt a Pesti Izr. Hitközség vendégei voltak és ezt a szíves vendéglátást jöttek megköszönni a hitközség vezetőségének.

A rögtönzött ünnepségen Stöckler Lajos elnökön kívül Domonkos Miksa ügyvezető, Csengeri Leó, a debreceni hitközség elnöke és Gellért Endre tanfelügyelő vettek részt. A Halikva elnéklése után Gábor Dezső igazgató mondott köszönetet Stöckler elnöknek, majd egy debreceni kislány, Schwartz Ági fejezte ki a gyermekek háláját. Stöckler Lajos válaszában hangsúlyozta, hogy a debreceni gyermekeknek a jövőben is alkalmuk lesz tapasztalni, hogy milyen szeretettel gondoltuk rájuk a fővárosban. Az ünnepség a Tehezakna hangjával ért véget.

— Dr. Nussbaum Károly ünnepelése. Meleg ünnepelésben részesítették május 16-án a széghalmi izr. hitközség díszelnökét, dr. Nussbaum Károly ny. járási főorvost 85. születésnapja alkalmából. Az ünnepélyes istentisztelet után a hitközség kultúrtermében Kohn György III. gimnaziista tanuló, Schwartz Ernőné, a Nőegylet ügyvezető elnöknője köszöntötte Nussbaum Károlyt, a szegények jótétjét és éltetését. A hitközség szeretettel Sporer Ernő pénztárnok fejezte ki, a testvérhitközség nevében Láng Gyula (Vésztlő) ünnepelte dr. Nussbaum Károlyt, aki meghalottan köszönte meg az üdvözléseket és hangsúlyozta, hogy ő sohasem a hálátért, hanem a jóért, a szépért dolgozott. Befelezésül dr. Nussbaum Mihály, a Weisz Alice kórház orvosa köszöntötte édesapját és telt ígéretet arra, hogy az ő nyomdokain fog haladni. Az ünnepség megrendezése a Nőegylet tagjainak szeretettel dícséri.

MAGÁNYOS özvegyasszony vagyunk, napközben állásban levő nőnek lakást adnánk. Öv. Spitzer Jenőné, V. Dráva-u. 6. I. sz. 6.

Rongyaiból

megúnt, elviselt kötött holmiból, gyönyörű torontali szőnyeget készít Ehrenfeldné VII., Izabella-u. 67

Legszebb siremlékek

márványból és svéd gránitból Boros József, Dob-u. 2

Emléktáblaavatás Pakson.

A halász tanítványok emléktáblát állítottak Pakson az állami polgári iskola előcsarnokában Güns Gábornak, aki 40 éven keresztül oktatta és tanította emberszeretetre tanítványait. Güns Gábert 1944 nyarán 72 éves korában Auschwitzba deportálták, ahol a gázkamrák áldozata lett. Az emléktábla leleplezésén a különböző felkezetek papjai, a község egész lakossága és tanítványainak nagy tömege vettek részt. Egy tanítványa, Ring Vince, nyug. polgárisiskolai igazgató nyilatkozta meg az ünnepélyt, üdvözölte a kultuszminiszter képviselőit, megjelent dr. Poete János min. tanácsost, aki szép beszéd keretében leplezte le az emléktáblát. A Nemzeti Bizottság nevében Pétergyógyász, a község képviselőtestülete nevében Török László főjegyző, Gries Tibor az MDP, Fodor Ignác pedig a Budapesti Öreg Diákok csoportja nevében méltatta az öreg mártír tanár emberi nagyságát. Az ünnepség után a megjelent öreg tanítványok díszmenetben vonultak el a leleplezett emléktábla előtt.

— Halálozás. Péntek délután temették el a Csáky-utcai templomkörzeli közszertelben álló előjáróját, Gábor Andort. A gyászszertartást Ábrahámson Manó főkéntor és a kórus éneke vezette be. Dr. Berkovits József körzeti rabbi beszéde után Domonkos Miksa, a hitközség, dr. Bródy Ernő a „Baráti Kör”, dr. Roth Jenő a Templomkörzet és dr. Weisz Sámuel az imaház és Nőegylet nevében búcsúztak el tőle és méltatták a zsidó közéletben végzett áldásos munkájának érdemeit.

A Nőse Hámizráchi folyó hó 27-én, szombaton délelőtt 1/12 órákor, Laudon-u. 3. sz. állami kultúrtermében Oneg Sabbatot rendez. Előadók: Dr. Ungár Béla; Heil szidra, Friedmann Elnánné; Néhány nap Erecben. — Munkácsi Noém; Varsók.

— A Varsói Jiddisch Színház, Mischa Bernsteinnel az élén előadást tart május 27-én, csütörtökön a Zenekadémia nagyszínházában. Ez alkalommal az összes nagysikerű régi és új jiddisch dalok szerepelnek a műsorban, amelyek már eleve biztosítják a kitűnő művészegyüttes nagy sikerét.

— Palesztinai filmbemutató Pestersebeten. Május 12-én a kulturbizottság két ereci hangosfilmet mutatott be a K. K. L. rendezésében: A ház a pusztában és Tel Aviv. A zsúfolásig megtelt kultúrteremben Gánczi László hitk. elnök hívta fel a hallgatóság figyelmét az épülő

Országra és sürgős megsegítésének fontosságára. A filmetek Gács Teri ismertette. Előadás utánra a helyi zsidóság másik fele gyűlt össze és részükre a teljes műsort megismételték. Dr. Mann Lajos M. C. Sz. elnök a legmesszebbmenő áldozatot kérte a harcba kényszerített Ország részére az egybegyűltektől. Utána Ben Jisráel, a K. K. L. jeruzsálemi főirodájának kiküldöttje ecsetelte az országépítés folyamatát a homokos föld meghódításától a negyedmillió fő város felépítéséig.

A Mondon Ivriben (V. Arany János u. 20.) f. hó 29-én, szombaton d. u. háromnegyed 5 órákor Jisroel Teld tart előadást: „Derachon bómáin” címmel. Minden héberül tudó testvérünket szeretettel várunk.

— Szolgálati jubileum. Az Óbudai Chevra Kadisa május 23-án tartott évi rendes közgyűlése keretében ünnepelte Hutterer Mór főlkáir 25 éves szolgálati jubileumát. Klein Simon, a Chevra elnöke, dr. Neumann József főrabbi, Steinitz Béla, Fischer Izso, Spatz Nándor hitközségi elnök és Vándor Andor, a hitközség főlkáira méltatták az ünnepelt érdemeit. Hutterer Mór az Óbudai Chevra szolgálatában eltöltött 25 esztendő alatt hittestvérei szeretetét és megbecsülését érdemelte ki. A fejszabadulás után ő hívta életre az Óbudai Chevrát és a régi neves Óbudai hitközséget is ő indította el a fejlődés útján.

A Szolnoki Izr. Hitközség kántor-metszői állásra pályázatot hirdet

Pályázhatnak magyar állampolgárok. Községeket csak a meghívottak tehetnek meg.

Az Előjáróság

Meghívó

A Pesti Izr. Hitközség alapítványi fuárvaháza Baráti Köre (Budapest, VII., Vilma királynő-ut 25.) tisztelettel meghívja Önt, b. hozzátartozóit és vendégeit

1948. május hó 27-én d. u. 1/6 órákor rendezendő, táncos egybekötött zenés tekelekává délutánjára

Belépés díjmentes.

A Baráti Kör rendezősége

Írógépet,

számológépet (roncsoló is), magas áron vesz: Funk József, V. Csáky-u. 4. Tel.: 129—220.

Szép szoba kiadó

foglalkozással bíró, tisztességes urinak, Szt. Domonkos-utca-nál. Írógépezet, Páris-utca út.

KÜLÖNBÖZŐ, butorozott, vagy butorozatlan albérlet szobát kereső embereknek, ékezőbb házaspár 200 ip. Székesújvárosban. „Megértés 4000” Jelent: alábbi a hirdetésben.

Társaságbeli legdíszesebb házasság-
közvetítő, **Doktorné**
Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

Férjet keresek

40-50-ig, fiám részére feleséget. Jelenkezem, kint 13-20 éves leánya van. Házam van, szépen berendezve. Fiam saját iparral rendelkezik. A leányomnak lehetősége az állására leány. „Ezúttal a boldogság” jellegére a kiadóból.

— Ki tud róla? Dr. Deutschländer Dezsőné keresi férjét, dr. Deutschländer Dezsőt, (szül. 1904.) aki a székesfehérvári Felmayer gyár vezérje volt és 1942. április havában a 216. 74. tábori munkaszázadlat Oroszországba került. Bármilyen értesítést VI., Mozsár-u. 12. szám alá kér.

BELVÁROSBAN utcai, elegáns, bútorozott szoba uriembernek kiadó. Cím kiadóban.

FIATAL, számlázáshoz értő, kezdő tisztviselőt keres személyi belpénzre textil nagykereskedő. „Szombathelyi 4899” jellegére a kiadóból.

Talesz, t'filin nagykorú vőlegény-
adás, *Jahrzeit* tábla készítés, *Ungar*
Mór, Király-u. 17. kapu alatt v. I. 4.

BÁR-MICVOHRA előkészítést, hitoktatást, korrekciót vállalt lakásban hitoktatás. „Házhoz is” jellegére a kiadóból.

Kiadó

szoba átadása, vagy nyaralásra, kertés, komfortos villában egy szobával, káddal, fürdővel, nagyteraszra, *Bíró, XIV., Magyar*
utca 12.

ÉRDLIGETEN

két személyt vállaltok ellátással, háromhónapi nyaralásra, utazás céljából, kellemes nyaralóhely. „Kérlek világot” jellegére a kiadóból.

A VAC HIREI

Csütörtökön, I. hó 27-én, Lag-bó-már napján d. u. 12 órakor, a tornasportban résztvevő tanulóknak az Abonyi utcai gimnázium udvarán. A szépnek ígérkező sportnapon önkéntesültek a szereplők. Előhelyekről gondolkodva van. Pontok megjelölését kértük.

Úszóink minden díszesítést érdemlő eredményeket értek el, az elmúlt vasárnap megtartott Magyar Sportegyesület által rendezett úszóversenyen. Tizennyolc ezüst éremmel — belát az első díjak 90%-át hozták el, ezeken kívül vízpolgáruknak 42-re győztek.

A szép siker Azélt Imre úszószakosztályból vezetője, Kiemelkedő eredményeket szereztek: Spörjusz, Berta, Gulyás, Wász, Tólgár, László, Solt, Erdi József, Földényi. Május 29-én, szombat d. u. 7 órakor Pozsár-VÁI. boglárka mekkorás lesz a Magyarországi úszóklubban.

Schulz Jenő

cég

Órák-ékeztetés (órajavítás)

VII., Wesseleny-u. 8., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékeztető

VÉTELI Tel.: 422-345. ELADÁS!

DAVIDOVICSNÉ

házasságközvetítő irodája

Erzsébet-körút 35., III. 12. dől-
után 4-től, komoly, előkelő
megbízások.

EGYEDÜLMARADT uriaszony
30.000 forint készpénzzel, szép
lakással és budapesti földszintes
bérházzal férjhezmenne intelli-
gens és biztos pozíciója uriem-
berhez, 53-58 éves korig. „VI-
dékre is megyek 4906” jellegére
a kiadóból.

FÉRJHEZMENNEK jobb iparos-
hoz vagy kereskedőhöz 45.000
forint hozományával és kelen-
gyével. Kis testvérével „45-
50-ig” jellegére Patakhhoz, Baj-
csy-Zsilinszky-ut 20.

Keresek

35-45 éves, intelligens, korrekt fi-
atalember, lehetősége kereskedő, ki
musz, üzvegy hugonnak szerető férje
és kishűsnek apja lenne. Húgom est-
nosnak mondott, szorgalmas és ko-
moly üzlete van. „Benősülés leheté-
sége 4899” jellegére a kiadóból.

JÖVEDELEMMEL, ingatlannal
rendelkező uriaszony férjhez-
menne 55 év körüli, lehetőleg
nyugdíj jogosult urhoz. „Infor-
mációképes legyen” jellegére a
kiadóból.

Benősülhet kulturvállalatba

jömegjelenésű, független izr.
ügyvéd v. pedagógus ötvenig.

„Szervezőképes” jellegére a ki-
adóból.

Berendezett főbérleti lakással,
pestkörnyéki villával, jelentős
készpénzzel, 60 éven felüli ur-
iemberhez

férjhez mennék

Leveleket Baross-utca 28., do-
hánytőzsdébe. „Egyedülálló” jel-
legére.

VIDÉKI városban festékküszletem
és 20 ezer készpénzem van.
Férjhezmennek 50 év körüli fér-
fihez. 18 éves fiának foglalko-
zása van. „Musz üzvegye 4886”
jellegére a kiadóból.

26 ÉVES, csinos, jóallású tiszt-
viselő, szépen berendezett fő-
bérleti lakással, biztos állással,
jömegjelenésű férjet keres. Le-
het vidéki is. „Boldog jövő
4887” jellegére a kiadóból.

A HAPOEL M. S. E. hirei

HAPOEL győzelem a Nagykőrösi
megtartott vidéki asszisztens há-
nyakozáson. Miskolci sportklubunk
egyenként és csapatban is megé-
rezték a győzelmeket. A versenyek során
két első, két második és két harmad-
ik helyezést értek el.

ZSIDÓ URIKÖRÖK legnagyobb ha-
zasságközvetítője
GOLDNÉ
VII., Alsóerdősor 8. sz. 2.
Telefon: 221-349.

38 éves,
nőtlen fiatalember,
aki most lért haza fogságból,
üzvegy szakmába benősülne. —
Választ kérek „Üveges” jellegére
a kiadóból.

Önálló üzemmél

rendelkező, 23 éves, csinos hu-
gomnak hozzáilló férjet kere-
sek, „Komoly 4915” jellegére a
kiadóból.

BENŐSÜLNE nagyobb vidéki
üzletbe, szorgalmas, vagyonnal
rendelkező zsidó férfi, nem or-
thodox, 35-40 év közötti hől-
gyok névvel ellátott választat
kérem „Diszkrét 1055” jel-
legére.

Férjhezmenne

enyvedülálló, jóallású, csinos, 24
éves urileány, abszolút korrekt, mű-
velt uriemberhez, 37 évesig. Levele-
ket „En garde” jellegére Leopold Cor-
néi hirdetőirodába, Torózkörút há-
rom.

A FŐVÁROS legforgalmasabb
helyén üzlettel és szépen beren-
deztetett lakással rendelkezem. —
Benősülhet 55 év körüli, töké-
vel rendelkező, intelligens ke-
reskedő. „Munkatárs—Élettárs”
jellegére a kiadóból.

FÉRJHEZMENNE hozzáilló
iparoshoz 40 éves Musz. Ü-
vegy, házias, üzletbe értő. Két
szoba, komfortos lakással és
női készpénzzel. „Szeretetre
vagyom 4918” jellegére a ki-
adóból.

Férjhezadnám

45 éves, magas, fekete, érett-
gizett, üzvegy nővéremet, ön-
álló vagy jóallásban lévő ur-
hoz. „Videki szép ház és jó ál-
lás” jellegére a kiadóból.

Megismerkedne

fiatal, csinos, önálló, szabónő
negyvenes férfivel házasság cél-
jából, saját lakással. „Termé-
szetkedvelő előnyben” jellegére
a kiadóból.

Volt főtisztviselő felesége,

édesanyjától örökölt szálloda és é-
terem tulajdonosnője

keresi élettársát

magas, jó külsejű, fiatal, művelt ur
személyében 50-55-ig. „Még egyszer”
jellegére a kiadóból.

43 éves, musz öz. és 22 éves leánya, férjhezmennek

olyan intelligens, biztos egzisztenciája
urhoz, akik szolid, házias, csinos;
intelligens feleséget keresnek. „Csak
komoly urak választat kérjük” jellegére
a kiadóból.

A zsinagóga naptára

Május 27. csütörtök: Ijjár 18
(Lag-boamer); péntek: 19;
szombat: 20; vasárnap: 21;
hétfő: 22; kedd: 23; szerda: 24;
csütörtök: 25.

Szombaton, május 29-én heti
szidra: Böhár, háftóra: Jere-
mias XXXII, 6-27.

Imaidők:

Ima- házak	Pén- tek este	Szombat				Hétkö- nap este
		reggel	d. e.	d. u.	este	
Dobány	1/9	7/10	10/9	9/20	7/9	4/9
Rumbach	1/9	7/10	10/9	9/20	7/9	4/9
Bethlen	1/9	7/10	8/9	9/20	7/9	4/9
Csáky	1/9	7/10	8/9	9/20	7/9	4/9
Dózsa	1/9	7/10	8/9	9/20	1/7	4/9
Nagyfuv.	1/9	8/—	8/9	9/20	7/9	4/9
Páva	1/9	8/—	8/9	9/20	7/9	4/9
Zugló	1/9	7/10	8/9	9/20	7/9	4/9
Fiúvárh.	1/9	7/10	10/9	9/20	7/9	4/9
Leányárv.	1/9	7/10	10/9	9/20	7/9	4/9

Péntek esti gyertyagyújtás:
8 óra 25 perckor.

— Budai istentiszteletek. Má-
jus 27-én Lag boamer (reggel
1/8, este 8); május 28-án, pé-
nteken este 7 órakor; május
29-én, szombaton délelőtt 1/11
órákor, Hétköznapi reggel 1/8
órákor (Tóraolvasó napokon 7
órákor), hétköznapi este 8 óra-
kor. Hétköznapi este XI., Váli-
ut 6 sz. a. 1/8 órákor. A II.,
Torózkó-u. 6/3 sz. a. imaház-
ban szombaton reggel 1/9 óra-
kor. — Istentiszteletek helyei
II., Kunfi Zsigmond-u. 49; XI.,
Boeskey-ut 37; II., Torózkó-u.
6/3 (csak péntek este és szom-
bat); II., Fő-u. 12 (csak péntek
este).

Obudai istentiszteletek ke-
dele a Lajos-utcai templomban
péntek este 1/8 óra, szombaton
délelőtt 9 órakor.

ZSIDÓ MUZEUM NYITVA:

Csütörtök 16-19,
szombat 11-13,
vasárnap 10-13 óráig.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII., Sip-utca 12. — Telefon: 423-930.
Kiadóbulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK
ORSZÁGOS IRODÁJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:

ROÓZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem örl-
zünk meg a visszaküldésükre
nem vállalkozunk.

Előfizetési díjak: egy hó-
napra 5 Ft, negyedévre 15 Ft,
félre 30 Ft, egész évre 60 Ft.

Külföldre: 1 hónapra 7 Ft.

Postatakarékpénztári csekk-
számla: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomdai mű-
tétet Rt. környezetében,
Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Fel. nyomdavezető: Margitay Antal